

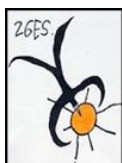
PLA ESCOLAR DE PARTICIPACIÓ DEL POUM DE COLLBATÓ

Febrer del 2017

**Informe d'activitats
i resultats**

Equip de treball:
Abel Carretero Ernesto
Natalia Fiallo Rojas
Direcció: Mª Àngels Alió

Grup de Geògrafs per l'Ecologia Social
Universitat de Barcelona

Índex

1. Introducció	2
2. Introducció a la participació dels estudiants de l'ESO	4
2.1. Metodologia	4
2.1.1. Sessió 1 (18 d'abril)	5
2.1.2. Sessió 2 (3 de maig).....	8
2.1.3. Sessió 3 (19 de maig).....	10
2.2. Anàlisi dels resultats.....	11
2.2.1. Sessió 1	11
2.2.2. Sessió 2	18
2.2.3. Sessió 3	22
2.3. Conclusions	26
2.4. Valoracions dels alumnes sobre el taller.....	27
2.5. Annexos.....	29
2.5.1. Annex 1. Taula amb els resultats detallats de la segona sessió (4t A)	29
2.5.2. Annex 2. Taula amb els resultats detallats de la segona sessió (4t B)	31
2.5.3. Annex 3. Fotografies amb els mapes resultants de les activitats dutes a terme a la sessió 2	33
3. La participació escolar a les escoles La Salut i Mansuet	42
3.1. Metodologia	42
3.1.1. Sessió 1 (13 d'octubre La Salut – 2 de novembre Mansuet).....	46
3.1.2. Sessió 2 (20 d'octubre La Salut – 15 de novembre Mansuet).....	48
3.1.3. Sessió 3 (25 d'octubre La Salut – 21 de novembre Mansuet).....	49
3.1.4. Sessió 4 (29 de novembre)	50
3.2. Resultats i propostes	51
3.2.2. Propostes integrals per a tot el municipi	54
3.2.3. Observacions	54
3.3. Recapitulació final i resum	58
3.4. Annexos.....	61
3.4.1. Fitxa resum de les propostes que els nens i nenes han elaborat	61
3.4.2. Taula amb els resultats de l'exercici Un poble feliç per a... ..	74
3.4.3. Avaluació del procés dels nens i nenes que es va dur a terme en la sessió 4.....	75

1. Introducció

El procés de participació escolar es va iniciar el 7 d'abril amb una reunió amb els equips directius del Institut d'Ensenyament Secundari de Collbató i de les escoles La Salut i Mansuet. A resultes d'aquestes dues reunions es va poder començar ben aviat, el 18 del mateix mes, a l'Institut. En canvi, l'activitat en les dues escoles Mansuet i La Salut va quedar ajornada per al mes d'octubre durant el primer trimestre del curs vinent. Els membres del equip que van dur a terme totes les activitats van ser Natalia Fiallo i Abel Carretero, coordinats per Mª Àngels Alió. A banda, cal agrair molt sincerament l'amabilitat, implicació i responsabilitat de tots els mestres implicats.

Aquest informe consta de dues parts. A la primera es tracten les activitats realitzades amb els estudiants de 4t d'ESO de l'institut, i la segona està dedicada a la participació escolar amb els estudiants de 4t i 5è de primària.

Pel que fa a la participació escolar a l'ESO es va decidir que, juntament amb l'equip directiu i els mestres de l'Institut, que les sessions es realitzessin en els dos grups de 4t d'ESO. En total es van programar 6 sessions, 3 per cada grup. Totes les sessions van ser de 2 hores cada una, distribuïdes en 4 dies entre els mesos d'abril i maig (Taula 1). En total hi van participar 50 estudiants, 25 de cada grup, dels quals convé destacar la bona i excel·lent disposició per al treball que se'ls va proposar. Existeix un informe a part amb els detalls de la tasca realitzada i els resultats que se'ns van poder obtenir de cara al POUM i la política urbana local.

Taula 1. Calendari de les sessions al Institut amb els cursos de 4t d'ESO

Dia	Horari	Grup	Matèries implicades
18 – IV Dilluns	12.30 – 14.30	4A	Tutoria Llengua castellana
3 – V Dimarts	10.15 – 12.15 12.30 – 14.30	4B 4A	Llengua anglesa i Ètica Matemàtiques i Física
19 – V Dijous	10.15 - 12.15 12.30 - 14.30	4A 4B	Llengua castellana Matemàtiques
20 – V Divendres	12.30 - 14.30	4B	Matemàtiques Educació Física

Un cop va començar el curs escolar es va reprendre la preparació de les sessions amb els grups de primària. A la taula següent (Taula 2) hi ha sistematitzades les activitats a cada una de les escoles i també les que es van fer conjuntament.

Taula 2. Calendari de les sessions a les escoles La Salut i Mansuet

Dia	Horari	Grup	Escola	Lloc
13 – X	9 – 13.30	4t primària (A i B)	La Salut	Escola La Salut
20 – X	9 – 13.30	4t primària (A i B)	La Salut	
25 – X	9 – 12	4t primària (A i B)	La Salut	
3 – XI	9 – 12	4t primària (A i B)	La Salut	
2 – XI	9 – 11	5è primària	Mansuet	Escola Mansuet
15 – XI	9 – 11	5è primària	Mansuet	
21 – XI	9 – 11	5è primària	Mansuet	
29 – XI	10.30 – 12.30	4t i 5è primària	Ambdues escoles	Casal de Cultura
8 – III	11 – 12.30	4t i 5è primària (activitat pendent)		

En total hi van participar 75 escolars procedents dels dos grups de 4t de La Salut i del grup de 5è de la Mansuet.

2. Introducció a la participació dels estudiants de l'ESO

El procés de participació ciutadana que té lloc a Collbató amb motiu de l'elaboració definitiva del POUM incorpora, també com a protagonistes, els joves i adolescents del municipi, entre els quals hi ha els de l'Institut del municipi. Aquests, com a part activa de la ciutadania, realitzen recomanacions per a la millora de la qualitat de vida dels habitants del municipi.

La finalitat que es persegueix és tenir en compte l'opinió dels segments més joves de la població, conèixer-ne l'opinió. I, per tant, en termes generals el que es pretén és fomentar el disseny de propostes per millorar les condicions dels espais públics i les dinàmiques territorials dels joves i adolescents de Collbató.

Específicament, es pot parlar de tres objectius. En primer lloc, fer conèixer i reflexionar els joves del municipi de Collbató sobre les estructures de poder i la presa de decisions que els estudiants identifiquen en la seva vida quotidiana. Segon, saber ubicar les dificultats i oportunitats que els joves identifiquen al seu municipi. Finalment, aconseguir generar propostes estructurades i argumentades sobre com cal transformar el municipi per oferir qualitat de vida, autonomia i gaudi de l'espai públic a tota la ciutadania.

2.1. Metodologia

La metodologia dissenyada per treballar amb adolescents parteix de la idea que convé entendre la seva etapa del cicle vital i que la forma en què es perceben a si mateixos i el seu entorn immediat influeix en com habiten els diferents espais. En aquesta etapa particular de la vida la societat els percep com a persones apàtiques amb les quals es fa difícil la interacció, ja que fins feia poc eren nens i nenes amb els quals la cura, la presa de decisions, l'establiment de regles estava quasi totalment a càrrec dels pares i l'escola. En l'adolescència aquesta autoritat és qüestionada i es comença a formar un criteri propi sobre la realitat que perceben.

Els adolescents estan en una edat d'alt risc vital a causa de diversos motius: la separació i la individuació respecte als seus pares i l'intent d'assolir una identitat i un projecte de vida independent. Aleshores deixen de ser nens i passen a una mena de limbe social, entre l'edat adulta i la infantesa, la qual cosa resulta bastant difícil de comprendre i per tant dificulta la seva relació amb ells mateixos i el seu entorn, ja que per a algunes coses encara són nens i nenes i per a altres ja han de ser adults. Però sempre tenint en compte que l'adolescència representa una etapa que costa de comprendre, ja que qüestiona i desafia els paràmetres establerts.

De tal manera, la primera acció de l'equip ha sigut reconèixer-los com a persones de l'aquí i l'ara, no com els nens i nenes que van ser ni com els adults que seran, tot convertint-los en actors que, a partir de la mirada crítica que estan desenvolupant sobre el seu entorn en aquesta etapa de creixement, es puguin acabar convertint en els promotors reals d'un canvi socioterritorial.

Així doncs, el procés de participació escolar s'ha desenvolupat en tres sessions diferents.

2.1.1. Sessió 1 (18 d'abril)

En aquesta primera sessió es busca la sensibilització sobre l'ocupació de l'espai públic, un espai per a la diversitat, entenent que la ciutadania està formada per adults, gent gran, nens i joves, i que cada un dels grups és heterogeni entre si.

És així com es pretén generar inicialment un ambient càlid i de confiança en el qual siguin els protagonistes, reconeixent la capacitat d'establir i complir acords sense dependre de la vigilància, el control o el càstig d'una autoritat, desenvolupant la seva capacitat d'autocontrol, de manera que el respecte per l'opinió de l'altre resulta quelcom natural i no imposat. Aquestes sessions de treball busquen anar una mica més enllà de la recollida d'informació sobre el que pensen els adolescents del municipi. Es tracta sempre de generar escenaris pedagògics que a partir de petites accions simbòliques promoguin transformacions en la manera com es perceben a si mateixos i el seu entorn.

La construcció de la identitat està directament relacionada amb el llenguatge en tota la seva expressió, ja que permet, a través de les narratives pròpies i del context, construir significats comuns. Així, les narratives que sorgeixen per descriure l'etapa de l'adolescència i els adolescents influeix directament en la construcció d'un autoconcepte.

Per iniciar el procés de participació es proposa que els mateixos estudiants arribin a acords sobre el que es permet i el que no en cada una de les sessions que es durà a terme. Per fer-ho, s'escriuen sobre un paper que es penja a la paret visible per a tothom. Aquest exercici té com a fi promoure l'ús d'acords a canvi de l'ús de normes, de manera que l'estructura de poder s'equilibra i el compromís sobre l'efectiu desenvolupament de les sessions és corresponsable entre el nostre equip i els estudiants.

Per tal d'acomplir els objectius concrets proposats es plantegen tres activitats.

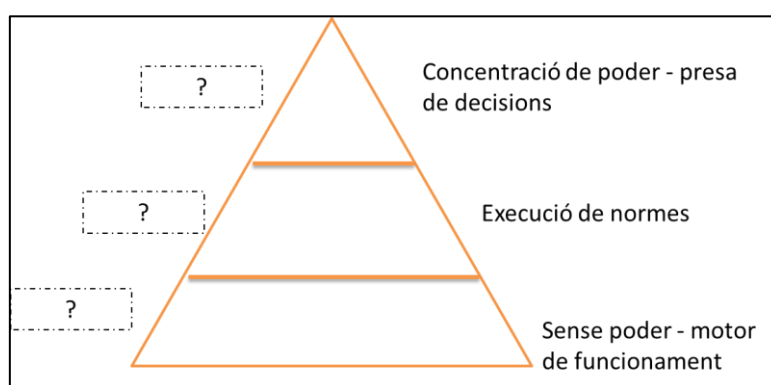
Es va començar amb un exercici pensat per generar confiança i iniciar el procés de manera amena. Es tracta de fer una presentació en què els estudiants han de dir el seu nom i repetir el nom de les persones que ja l'han dit prèviament exactament amb el mateix ordre en què ho han fet. Així, s'identifica cada participant amb un nom i l'ambient es destensa i es relaxa.

Després es va proposar que cada un pensés en la situació més dolorosa que hagués viscut i que en recordés els detalls, així com en quin lloc va ser. I seguidament es va tornar a proposar que pensessin en la situació més bonica o emocionant que hagessin viscut. La intenció era ajudar-los a reflexionar sobre com els espais juguen un paper important en el desenvolupament de les nostres vides, però sobretot en com la seva configuració pot marcar una dinàmica determinada.

Tot seguit es va plantejar una activitat complementària en què havien de seleccionar quin era el lloc on se sentien pitjor i escriure'l en un post-it, per després enganxar-lo en un cartell en què hi ha una divisió entre espai públic i privat, entenent per públic aquell en què es pot interactuar sense cap restricció i que no implica un intercanvi econòmic de cap tipus, mentre que la resta d'espais es consideren privats. Aquesta activitat es va repetir fent la pregunta sobre el lloc en què se sentien millor.

En finalitzar la sessió, després de comentar els resultats en grup, posar-los en comú i comptar quantes persones prefereixen un lloc i quantes se senten incòmodes en un altre, es va passar a reflexiona sobre les relacions de poder que es produeixen en cada lloc i sobre els prejudicis que s'hi generen. Per representar aquesta reflexió, durant la sessió es presenta un esquema d'una piràmide de poder (Figura 1).

Figura 1. La piràmide de poder

La piràmide de poder és una estratègia metodològica que s'utilitza en processos de pedagogia participativa. La seva finalitat és generar una mirada general i ajudar a reflexionar sobre com es perceben els grups respecte a la seva capacitat per prendre decisions en diferents espais, cosa que es veu reflectida en el poder que creuen que tenen enfront de les diferents situacions de la vida en diferents contextos.

No es tracta de posar èmfasi en la mirada política sobre les institucions, la seva necessitat o tipus de funcionament, sinó de generar qüestions sobre el lloc on es troben els estudiants i sobre què fan en el seu dia a dia per canviar allò que consideren inapropiat o per proposar alternatives de transformació i millora del seu entorn immediat.

És així com aquest esquema busca inicialment que els estudiants identifiquin si existeix o no realment una piràmide en els diferents espais de la seva vida quotidiana, com l'institut, la llar, l'espai públic, entre altres. Posteriorment, si la resposta sobre l'existència d'aquest esquema és afirmativa, han d'ubicar en cada esglaió les persones o institucions que hi corresponguin.

El primer pas és ubicar quines persones o organismes i col·lectius creuen que tenen el poder de prendre les decisions (o almenys la majoria d'aquestes) en relació amb el funcionament general de l'espai o el grup on es troben. En aquest espai en particular es treballen no només llocs o situacions d'interacció amb adults, sinó també espais on els mateixos joves també tendeixen a estructurar una relació de poder vertical. Així doncs, ells s'ubiquen en un dels esglaons i identifiquen que, d'alguna manera, aquesta estructura no és inamovible. Ben al contrari, en realitat: es pot i s'ha de qüestionar.

La reflexió que busca generar aquesta piràmide no és moral, és a dir, sobre qui és bo o dolent, com tampoc no és un judici de valor sobre el criteri que han de tenir uns o altres a l'hora de prendre decisions sobre temes col·lectius, sinó que es tracta d'identificar una altra alternativa a la piràmide, una manera de relacionar-se que permeti la interacció i que no doni per suposat que alguns saben i altres no, o que alguns tenen raó i altres no, o sobre qui s'ha de sotmetre i qui no. Al contrari, es busca passar del judici a la proposta, de la crítica a l'aportació, de la percepció d'impotència a l'apoderament.

2.1.2. Sessió 2 (3 de maig)

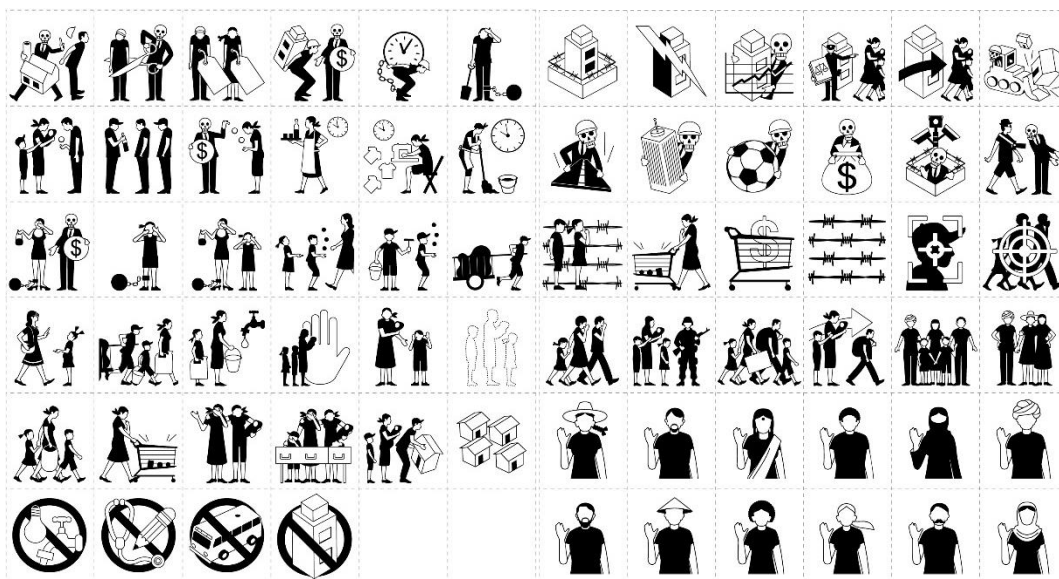
Per a la segona sessió es va aplicar una metodologia que permetia relacionar les dinàmiques socioterritorials amb els espais físics, tot ubicant els participants en un espai concret i ajudant-los a generar reflexions sobre els usos dels espais, sempre prenent com a base l'ús de mapes.

Amb aquest exercici es buscava que els estudiants observessin de manera reflexiva el que succeeix en el seu municipi i com ells ho valoren, què els agradaria que es transformés i què creuen que ha de romandre igual. Això ajuda a tenir una mirada més global i més complexa sobre la realitat al municipi, la qual està íntimament relacionada amb el seu dia a dia i la seva quotidianitat.

Amb aquest objectiu, doncs, es va proposar de treballar en una cartografia social, que es va desenvolupar en 4 fases:

1. Formació de grups aleatoris (4 en total). Dins de cada grup es nomena un relator que ha de redactar una petita memòria del procés: quina ha estat la dinàmica del grup, quins temes han generat controvèrsia, etc.
2. A cada grup se li dóna un mapa de Collbató com a guia i una cartolina gran perquè hi facin el seu propi mapa o croquis del municipi.
3. En acabar el croquis s'han d'ubicar:
 - Límits municipals
 - Avingudes principals
 - Punts clau
4. Un cop acabat els mapes, se'ls va donar un grup d'imatges predissenyades perquè les col·loquessin allà on havien identificat els punts clau. En la Figura 2 hi ha un selecció d'algunes d'aquestes imatges que pretenen mostrar escenes de la vida quotidiana.

Figura 2. Algunes de les imatges de la cartografia social

Font: <http://www.iconoclasistas.net/>

Aquestes imatges corresponen a dues tipologies d'espais. D'una banda, espais que ja existeixen (o no) i que es consideren necessaris. De l'altra, al fet de si els llocs que ja

existeixen s'han de mantenir o millorar. Seguint aquesta distinció, les fitxes s'han d'ubicar al mapa en els llocs que ja existeixen o els que hauria d'haver-hi.

El relator que ha resultat elegit per a cada grup té la missió d'escriure l'argumentació resultant de la conversa dintre el grup, que ha de donar compte de les raons per les quals consideren que un lloc ha de millorar o si es requereix un nou espai per a una activitat concreta.

En acabar l'exercici cada grup compta amb una mapa que incorpora: llocs ja existents que s'han de mantenir o millorar; llocs nous que cal crear. Les imatges seleccionades pretenen no només presentar una activitat en termes generals, sinó anar més enllà i mostrar també quina és la dinàmica social que hi predomina, fet que acaba tenint una lectura també territorial.

2.1.3. Sessió 3 (19 de maig)

En aquesta darrera sessió es pretenia materialitzar tant les propostes de millora com les de nous espais o dinàmiques que es volia generar en els espais públics. La intenció era la de motivar la reflexió sobre temes que generalment els adolescents no tracten. Podent-se pensar que per aquest motiu els espais públics no es dissenyen amb el detall que caldria, malgrat les inquietuds, les pors, les preguntes o els desitjos que hi tenen a veure i que ofereixen una panoràmica d'aspectes que caldria incorporar en els instruments de l'urbanisme local.

Dintre dels processos de planificació territorial es contemplen dues dimensions: la sectorial i la territorial. En aquest ordre d'idees, la segona sessió tractava de fer una anàlisi de les situacions del municipi des de la perspectiva territorial, mentre que la tercera sessió buscava treballar les situacions i condicions del municipi des dels diferents sectors o temes d'interès, i això amb el fi de conèixer realitats que no necessàriament estan lligada a espais concrets.

Concretament, la tercera sessió estava dividida en dues parts: d'una banda, la identificació d'aspectes a millorar i, de l'altra, els aspectes a mantenir, que es van classificar per temàtiques (educació; cultura i art; oci i lleure; mobilitat; vida comunitària i participació ciutadana; habitatge; activitats econòmiques; altres propostes).

Per decisió dels mateixos estudiants, es van mantenir els mateixos grups de treball de la sessió anterior. A cada un dels quals se'ls hi va donar una cartolina amb l'enunciat d'un tema per tal que hi escrivissin els aspectes a millorar o bé els que calia mantenir. Cada grup tenia 10 minuts per tema i a l'acabar el temps calia passar la cartolina a un altre grup i, per tant, canviaven de tema. I així successivament fins que tots els grups havien treballat tots els temes.

Aquest disseny metodològic permet als alumnes revisar quines són les propostes dels seus companys i complementar-les, sense caure en repeticions, de manera que reconeixen en les altres persones interlocutors vàlids i se senten part d'un procés col·lectiu.

2.2. Anàlisi dels resultats

A continuació es mostren i s'analitzen els resultats que es van obtenir en cada una de les sessions després d'haver fet les activitats.

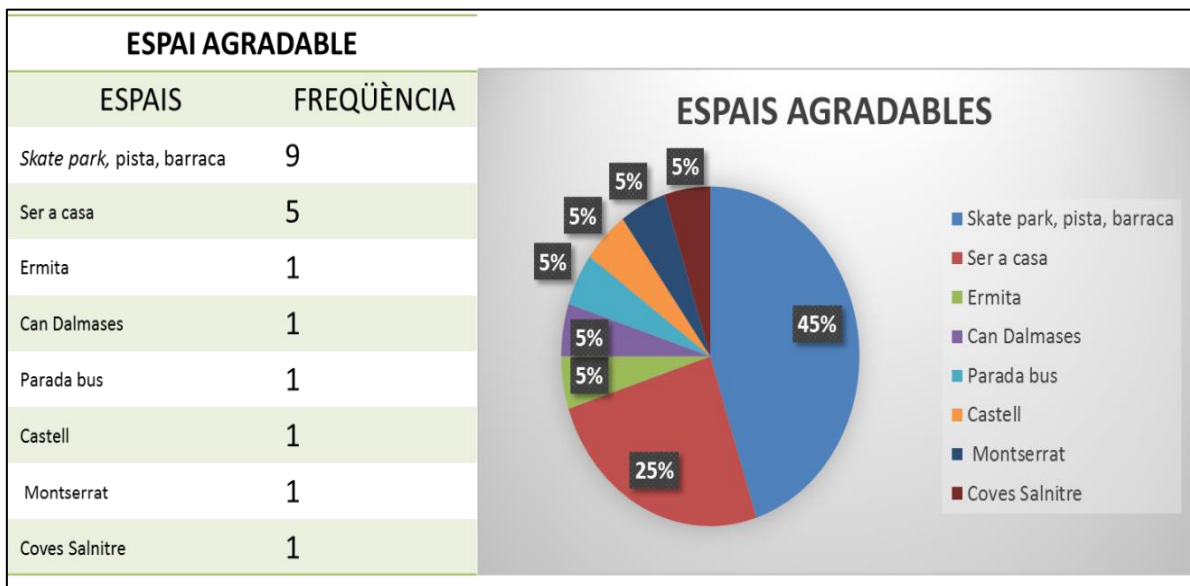
2.2.1. Sessió 1

4t d'ESO A

Amb aquest primer grup la sessió resulta força productiva, malgrat que des de la direcció del centre s'han fet alguns comentaris en relació amb una possible dificultat de cara al desenvolupament del taller a causa de la indisciplina del grup. En general, però, la resposta és molt positiva en cada un dels exercicis plantejats. Es mostren respectuosos, participatius i motivats, tot i que alguna petita interrupció crea certes distraccions i endarreriments, que no van més enllà de la pura anècdota.

L'exercici comença amb la selecció de l'espai més agradable que els alumnes coneguin. En la Figura 3 se'n mostren els resultats.

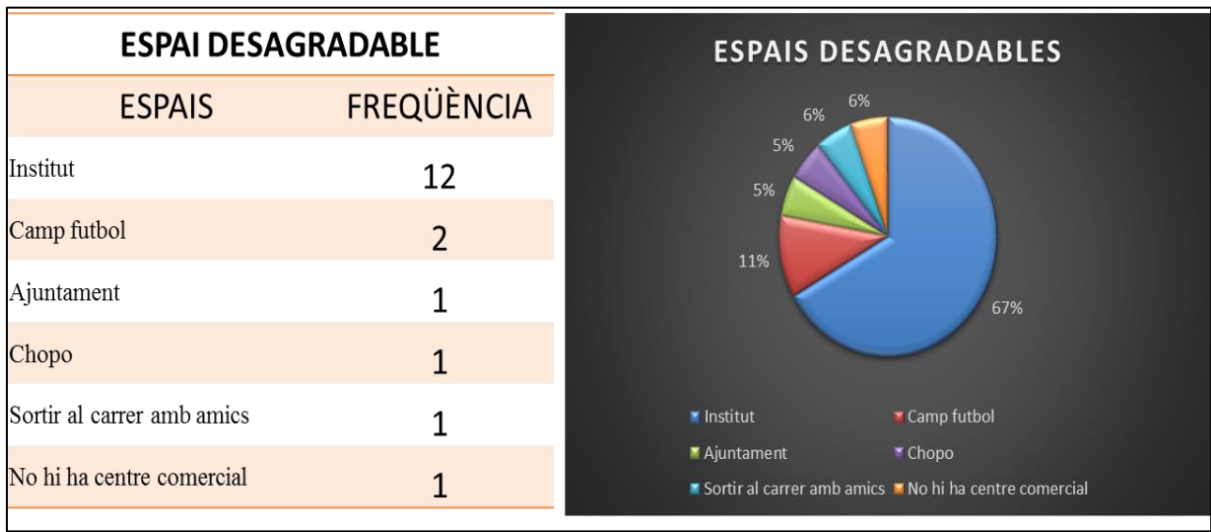
Figura 3. Resultats dels espais agradables de 4t A

L'espai que apareix amb major freqüència és l'*skate park*, juntament amb la pista i la barraca, amb un percentatge del 45%. En aquest sentit, els comentaris dels estudiants van en la línia que cal anar-hi amb el mateix grup perquè es tracta del mateix espai. En segon lloc hi veiem casa seva, amb un total de 5 vots (25%). La resta d'espais només els selecciona una sola persona.

L'exercici segueix amb la selecció de l'espai més desagradable que coneguin i on pitjor se sentin. Es pot seleccionar més d'un espai, per bé que la majoria només n'escullen un. En la Figura 4 se'n mostren els resultats.

Figura 4. Resultats dels espais desagradables de 4t A

L'espai que més seleccionen els alumnes com a desagradable és l'Institut, amb un total de 12 (un 67% del total), seguit del camp de futbol (2 cops, un 11%). Aquesta diferència entre les dues primeres opcions indica que hi ha un grau d'inconformitat molt alt per part dels joves respecte a l'Institut.

En finalitzar aquesta primera part de l'exercici es proposa d'elaborar una piràmide de poder (seguint el model, tal com ja s'ha explicat) en què els estudiants parlin de les dinàmiques de poder predominants en cada espai i els estereotips que s'hi donen, a banda de parar atenció a la violència simbòlica que generen.

Aquesta reflexió comença posant sobre la taula la selecció massiva de l'Institut com a lloc més desagradable, i es pregunta per la causa. La resposta és pràcticament unànime: la inconformitat respecte al tracte que se'ls dona, i per això consideren que és un espai restrictiu i que tant allà com en altres llocs se senten estigmatitzats i parcialment qüestionats per culpa d'una sèrie de prejudicis que diuen que tenen els adults en contra d'ells.

Malgrat que no és el propòsit d'aquest exercici resoldre o problematitzar aquesta qüestió, hi ha un petit debat sobre el tema. En general els comentaris fa referència a la necessitat del sistema educatiu (i, per extensió, de l'Institut) de qualificar l'estudiant com a bo o dolent, capaç o incapaç, intel·ligent o no, disciplinat o indisciplinat, etc., tot entenent únicament un tipus d'intel·ligència. De manera que es reitera constantment

que aquest no és un grup destacat i que no és capaç de comportar-se, de rendir acadèmicament, de relacionar-se, etc. En aquest sentit es justifiquen la violència psicològica simbòlica i l'augment de l'estigmatització.

Adicionalment, s'evidencia que una part del grup indica com a espai agradable la pista d'*skate*, però la meitat del grup n'indica d'altres. Per tant, l'observació que es pot fer és que la meitat dels joves no se sent identificada amb un espai per a aquest tipus d'activitats, sinó que prefereixen activitats relacionades amb el medi ambient, culturals, artístiques, entre d'altres.

Pel que fa a la relació que hi ha entre els espais desagradables i la piràmide de poder que s'havia proposat a la primera sessió, val a dir que hi ha alguns aspectes fonamentals relacionats amb els diferents nivells de poder que es poden analitzar:

1. El poder en els espais està generalment concentrat en unes poques persones, les que consideren l'espai com a propi i que com a conseqüència imposen regles o normes.
2. En els espais que consideren desagradables, principalment l'Institut, el poder està concentrat en adults que els estigmatitzen i deslegitimen la seva capacitat d'aconseguir els seus objectius.
3. En la piràmide de poder hi ha aquells que dominen i imposen estructures de funcionament, seguits d'aquells que les fan complir i al final aquells que s'han de sotmetre.
4. S'identifiquen en la majoria dels espais dintre de la base de la piràmide (els que s'han de sotmetre), però a la pista d'*skate*, per exemple, reconeixen que alguns d'ells són els qui es troben a la part superior i la resta de la ciutadana en la inferior. Es fomenta una discussió sobre la coresponsabilitat davant d'aquests exercicis de poder i com de contraproductiu pot ser reproduir-los.

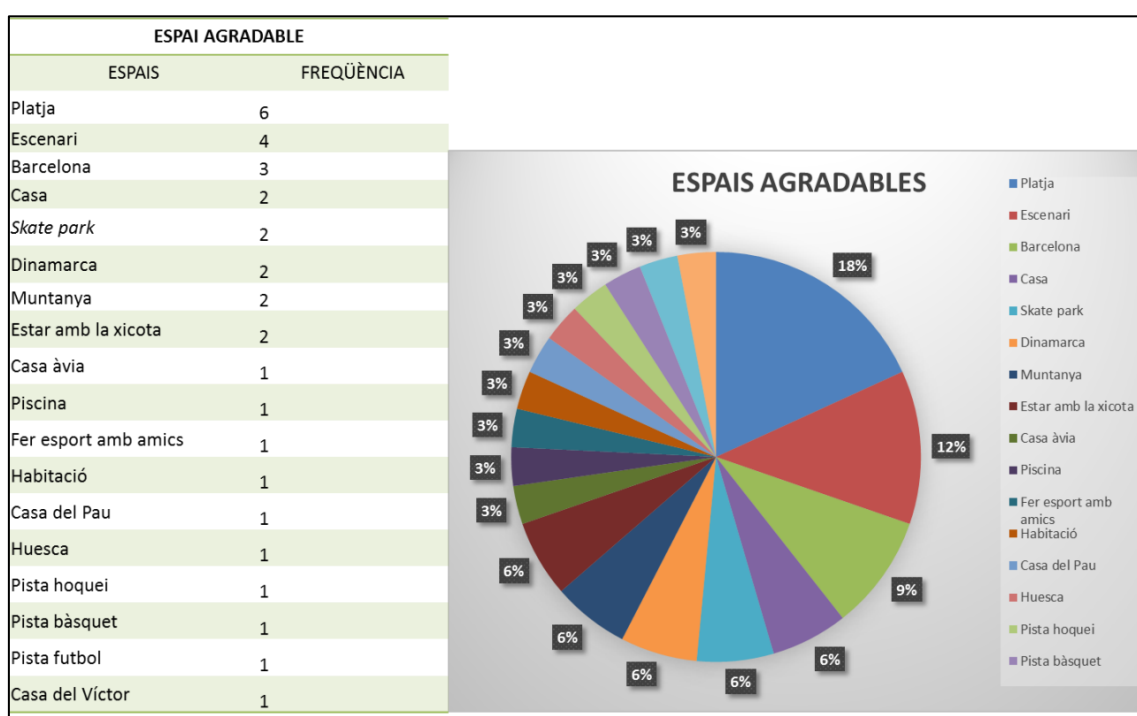
4t d'ESO B

Des del primer moment l'atenció dels estudiants és elevada, la motivació és present des del primer moment, així com les ganes de participar i col·laborar en totes les activitats

del procés. La classe es va mostrar dinàmica i activa, sobretot pel que fa a la col·laboració entre ells, un dels aspectes que més valdria la pena remarcar d'aquesta primera sessió amb el grup B.

L'exercici s'inicia amb la tria de l'espai que consideren més agradable de tots els que coneixen. En la Figura 5 se'n mostren els resultats.

Figura 5. Resultats dels espais agradables 4t B

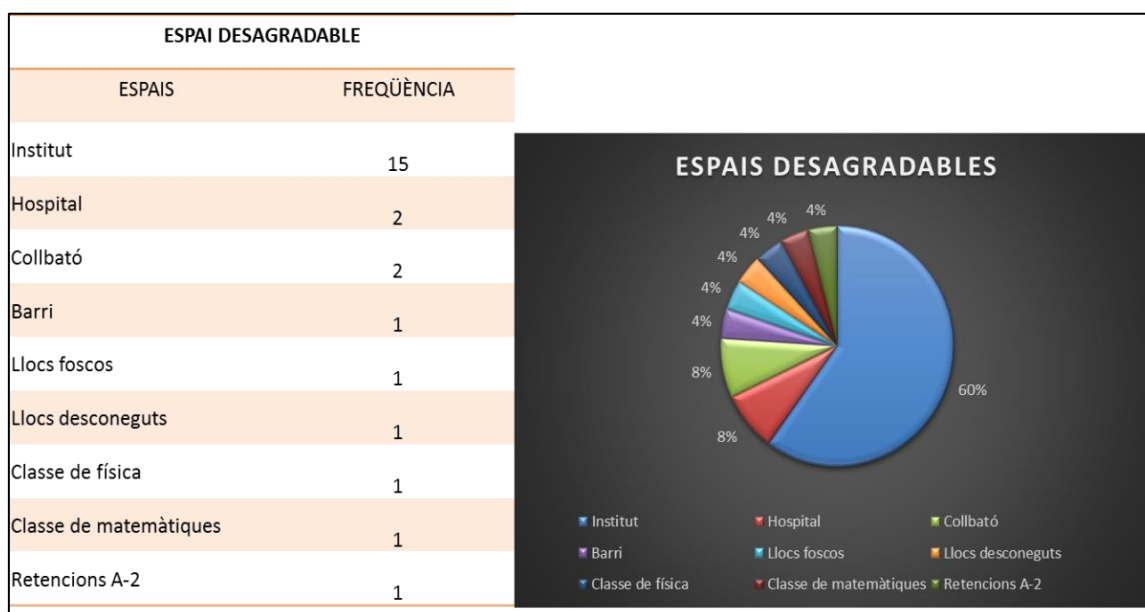
Segurament un dels aspectes que més es pot destacar arran de l'anàlisi dels resultats pel que fa als espais desagradables és la gran varietat de respostes que han sorgit: un total de 18. L'opció que més ha sortit és la platja, amb 6 vots (18%), seguida d'un escenari, amb 4 (12%), la ciutat de Barcelona amb 3 (9%), i altres espais i accions amb 2 o únicament 1 vot. Sigui com sigui, és evident que la falta de mar i platja per a alguns dels alumnes és un inconvenient, resultat de la generalització de la pregunta en tant que no té res a veure amb la qüestió de l'urbanisme de Collbató com a principal tema.

També cal tenir en compte que alguns dels espais que esmenten són de tipus privat (com les cases particulars d'alguns dels estudiants) o pistes esportives. Una observació complementària que es pot fer té a veure amb la tria de Barcelona, Dinamarca o

Huesca, espais públics on els joves poden passar desapercibuts perquè ningú els coneix.

Tot seguit es passa a la selecció dels espais que els alumnes consideren desagradables i els llocs on pitjor de senten. En la Figura 6 se'n mostren els resultats.

Figura 6. Resultats dels espais desagradables 4t B

Aquest grup també considera que l'institut és l'espai més desagradable, amb un total de 15 vots (un 60%), seguit de l'hospital i el poble de Collbató, amb 2 vots cadascun, la qual cosa representa un 8% cada un. Per tant, entre les tres primeres opcions sumen el 76% del total de referències. S'observa una gran diferència entre la primera opció — l'Institut— i la resta, cosa que mostra un grau d'inconformitat molt alt per part dels joves respecte a l'Institut, igual que succeeix amb el grup de 4t A.

En finalitzar l'exercici es proposa elaborar una piràmide de poder (seguint el model que ja s'ha vingut explicant) en Collbató per tal que parlin de les dinàmiques de poder predominants en cada un dels espais així com dels estereotips que s'hi donen, a banda de parar atenció a la violència simbòlica que pot ser que d'una manera o altra generin.

Aquesta reflexió comença posant sobre la taula la selecció massiva de l'Institut com a lloc més desagradable, preguntant-nos tot seguit a què es deu aquest fet. La resposta és

força unànime: la inconformitat respecte al tracte que se'ls dóna, i per això consideren que és un espai restrictiu i que tant allà com en altres llocs se senten estigmatitzats i parcialment qüestionats per culpa d'una sèrie de prejudicis que diuen que tenen els adults en contra d'ells. La discussió evoluciona per tant des del aspectes formals del espai als funcionals.

En general els comentaris fan referència a la necessitat del sistema educatiu (i, per extensió, de l'Institut) de qualificar l'estudiant com a bo o dolent, capaç o incapaç, intel·ligent o no, disciplinat o indisciplinat, etc., tot entenent únicament un tipus d'intel·ligència. De tota manera, alguns alumnes també remarquen la falta de relació entre alguns dels companys, que preferirien que fos millor i més profunda. Fins i tot s'arriba a dir que hi ha casos de *bullying* i que els professors no els presten atenció.

A més, afegeixen que els professors creuen que els adolescents tenen un seguit d'estereotips negatius com ara que no pensen, són "empanats" i rucs, no tenen criteri propi, es deixen influenciar, no tenen experiència en res, són "ionquis" i "borratxos", etc.

La darrera part de la sessió es dedica a fer-los pensar en el millor record que tenen de la seva infància (per així poder fixar-se en com el més probable és que recordin el lloc on eren i les persones amb qui el van viure). Aquests són alguns dels exemples que posen els alumnes:

- Ser a la piscina amb els amics, el gos i la família
- Estar amb la família per Nadal
- A casa aprenent a llegir amb la mare
- L'equip de futbol, els pares i la germana a Mollerussa
- Guanyar una competició amb els teus
- Ball amb la família a Vallirana

Així doncs, amb aquesta darrera part s'intenta que agafin consciència del fet que en tots els bons records que tenen l'espai hi té un paper rellevant, igual que les persones que els envolten. En aquest sentit, es pretén incidir en tots aquests fets diferencials que puguin estimular la seva percepció de l'entorn.

2.2.2. Sessió 2

4t d'ESO A

En aquesta sessió es proposa realitzar el treball en grups aleatoris. Inicialment alguns estudiants es mostren reticents a la idea, però acaben accedint a treballar amb companys diferents dels habituals.

En general l'exercici és productiu, ja que la majoria de grups desenvolupen l'activitat completa durant la sessió, es mostren motivats i tenen interès per conèixer millor la seva perspectiva sobre alguns temes del municipi. A més, hi ha força concentració en el treball.

El procés de recollida de la informació i interpretació de dades ha de proveir la següent informació fonamental per al procés de recomanacions del POUM.

- ❖ Quins llocs ja existents consideren que s'han de millorar o mantenir-se i amb quina freqüència apareixen.
- ❖ Si els llocs que s'han ubicat en més ocasions en el mapa comparteixen les raons o motius pels quals s'han de mantenir o canviar.
- ❖ Els nous llocs i la seva ubicació: quins comparteixen arguments per crear aquest espai i quins coincideixen en ubicació.
- ❖ Altres. Temes o situacions descrites en el resum elaborat pel relator que no s'han ubicat en el mapa.

En sistematitzar el procés d'ubicació dels espais més significatius i si consideren que s'han de mantenir o canviar, hi ha diversos llocs força representatius: l'Institut i el Bonpreu, així com el restaurant La Cassola, seguit de les pistes, el forn i l'església. Tot i que les pistes i la pista de futbol estan ubicades en el mateix lloc, els han identificat com a espais diferents i amb significats diferents (vegeu l'Annex 1).

Els llocs que escullen amb major freqüència per millorar són l'Institut i les pistes, seguits del gimnàs, l'horari de l'autobús, el Bonpreu, La Cassola, La Cuineta, la venda de drogues, el parc infantil, l'estanc i el metge. L'horari de l'autobús i la venda de drogues són situacions que afecten directament la vida quotidiana de la població, i encara que no estigui relacionada amb un lloc específic el POUM hauria de contemplar-ho per

assegurar-se que el problema no s'incrementi amb la presa de noves decisions urbanístiques.

Figura 7. Llocs més esmentats pels estudiants del grup A

LLOC	FREQÜÈNCIA
Institut	5
Bonpreu	4
La Cassola	4
Pistes	2
Forn del poble	2
Església	2
Camp de futbol	1

Durant el desenvolupament d'aquest exercici es recullen comentaris i observacions sobre els canvis que consideren que cal fer en els espais seleccionats, com és el cas de l'Institut, on per exemple consideren que més que un canvi de l'estructura física de l'escola el que caldria és transformar-ne la idea, així com la imatge que es té sobre els alumnes. En aquest sentit, han reclamat que es promoguin relacions basades en el respecte, al confiança i la diversitat, tot evitant així una possible estigmatització o maltractament psicològic.

Això reflecteix la necessitat de generar espais públics que promoguin la convivència, que entenguin la diversitat dintre d'aquesta etapa del cicle vital i que fomentin el desenvolupament de diferents capacitats.

Els nous espais proposats demostren la necessitat explícita de generar espais que facilitin les activitats lúdiques, creatives i recreatives, entenent que els adolescents no tenen únicament un interès o habilitat. Alguns dels llocs proposats són: discoteca, botiga de roba, cinema, un altre *Skate park*, un "paqui", un espai de festa per a joves,

una estació de tren, un basar i un camp de rugbi, entre d'altres. En l'Annex 1 es mostren els espais en qüestió.

4t d'ESO B

La sessió comença amb moltes ganes i empena per part de tots els alumnes, ja que aquest tipus d'activitat els motiva especialment, sobretot perquè se'ls dóna l'oportunitat de pensar per ells mateixos i elaborar, a partir de les seves pròpies idees i visió del municipi, mapes "personals" i "personalitzats".

El comportament general es pot considerar força bo, i pràcticament tots els alumnes participen d'una manera o altra en l'elaboració dels mapes, tant individualment, tot fent-se preguntes entre ells o a l'equip de la UB, com col·lectivament.

En sistematitzar el procés d'ubicació dels espais més significatius i si consideren que s'han de mantenir o canviar, hi ha diversos llocs que es podrien qualificar de força representatius: l'Institut, el Bonpreu, el Casinet i les Illes, ja que com a mínim 4 dels 5 grups els esmenten (en el cas de l'Institut, tots 5). A banda, també s'esmenten espais com La Cassola, les pistes, el forn, l'església, el polígon industrial o la piscina, entre d'altres. Per consultar la informació amb més detall vegeu l'Annex 2.

Els lloc que escullen amb major freqüència per millorar són l'Institut, el Bonpreu, el triangle, el pàdel, l'A-2 i el polígon industrial. L'horari de l'autobús i la venda de substàncies prohibides no són pròpiament espais, però es consideren situacions que afecten directament la vida quotidiana de la població, i encara que no estigui relacionada amb un lloc específic el POUM hauria de contemplar-ho per assegurar-se que el problema no s'incrementi amb la presa de noves decisions urbanístiques.

Figura 8. Llocs més esmentats pels estudiants del grup B

LLOC	FREQÜÈNCIA
Institut	5
Casinet	4
Illes	4
Bonpreu	3
Pistes + skate	3
Triangle	3
Mirador	3
Pàdel	2
Ajuntament	2
Polígon industrial	2
A-2	2
Església	2

Durant el desenvolupament d'aquest exercici es recullen comentaris i observacions sobre els canvis que consideren que cal fer en els espais seleccionats, com és el cas de l'Institut, on per exemple consideren que més que un canvi de l'estructura física de l'escola el que caldria és transformar-ne la idea, així com la imatge que alguns dels professors tenen dels alumnes. En aquest sentit, reclamen que es promoguin relacions basades en el respecte, la confiança i la diversitat, tot evitant així una possible estigmatització o maltractament psicològic, una situació que es considera desagradable des de tots els punts de vista.

Això reflecteix la necessitat de generar espais públics que promoguin la convivència, que entenguin la diversitat dintre d'aquesta etapa del cicle vital i que fomentin el desenvolupament de diferents capacitats.

Els nous espais proposats demostren la necessitat explícita de generar espais que facilitin les activitats lúdiques, creatives i recreatives, entenent que els adolescents no tenen únicament un interès o habilitat. En l'Annex 2 es mostren els espais en qüestió.

2.2.3. Sessió 3

4t ESO A

Aquesta sessió en particular sembla que motiva molt els estudiants, ja que es mostren receptius a les instruccions i s'han qüestionat temes en relació amb situacions que anteriorment no consideraven tan rellevants. En general la resposta ha estat força positiva.

4t ESO B

Els alumnes reben l'activitat amb força entusiasme, sobretot perquè senten que tenen coses a proposar i se'ls escolta perquè així ho facin. La resposta en grup ha estat molt bona, i l'ambient de treball que s'ha format, excel·lent.

Taula 3. Resultats de la sessió 3 amb els alumnes de 4t d'ESO A

	OCI I LLEURE	EDUCACIÓ	MOBILITAT	CULTURA I ART	VIDA COMUNITARIA I PARTICIPACIÓ CIUTADANA	ALTRES PROPOSTES
MILLORABLE	<ul style="list-style-type: none"> - skate park - botigues - "xinos" - "paquis" - mcdonalds - disco - poliesportiu - centre comercial - cine - sala de jocs - parc natural - gimnàs - camp de futbol de gespa - camp de rugbi - circuit de motocross - associació de cànnabis 	<ul style="list-style-type: none"> - patis més grans - batxillerat a Collbató - millorar el sistema educatiu - universitat - renovar professors - acadèmia d'anglès 	<ul style="list-style-type: none"> - construir estació de tren - parades bus - més busos - horaris actualitzats i puntuals - preus assequibles al bus - més horaris de bus - expandir el carril bici per més carrers 	<ul style="list-style-type: none"> - fer exposicions culturals a gent gran i discapacitats - cine - més activitats al casal - excursions culturals a Montserrat - museu - teatre 	<ul style="list-style-type: none"> - joves d'ESO que facin petites exposicions a la residència - fer teatre amb gent de tota edat i que pugui venir a veure-ho tothom - fer activitats exteriors - passejos dirigits per gent jove en espais culturals per a totes les edats - tornejos de futbol i rugbi - fira - millorar les festes joves - separar parc infantil de l'skate park 	<ul style="list-style-type: none"> - major densitat demogràfica - wifi gratis - varietat comercial - comunicació i transport - piscina coberta - spa
CAL MANTENIR	<ul style="list-style-type: none"> - Bonpreu - forn del poble - biblioteca - residència - casal de cultura 	<ul style="list-style-type: none"> - nivell d'anglès - institut - col·legis - biblioteca 	<ul style="list-style-type: none"> - parades de bus - carril de bici - parada de font del còdol 	<ul style="list-style-type: none"> - biblioteca - cursos de l'ajuntament 	<ul style="list-style-type: none"> - Bonpreu 	

Taula 4. Resultats de la sessió 3 amb els alumnes de 4t d'ESO B

	OCI I LLEURE	EDUCACIÓ	MOBILITAT	CULTURA I ART	VIDA COMUNITÀRIA I PARTICIPACIÓ CIUTADANA	HABITATGE	ACTIVITATS ECONÒMIQUES
MILLORABLE	<ul style="list-style-type: none"> - skate park - pistes cobertes - més fonts - algun "paqui" - posar un pub - obrir la barraca jove - més llum al carrer - més llum a l'ermita - més festa jove - McDonald's, Pans&Company... - centre comercial - casal de joves - parc temàtic ambiental: turisme - zona d'acampada lliure a la muntanya - més oci - discoteca +16/+18 - fibra òptica - teatre 	<ul style="list-style-type: none"> - millorar instal·lacions institut i posar-hi taquilles - excursions per aprendre coses noves - viatges - aprofitar millor les instal·lacions que ja hi ha - opcions postobligatòries - fusionar les escoles primàries - mòduls forestals - batxillerat - escoles d'idiomes - teatre com a extraescolar - batxillerat 	<ul style="list-style-type: none"> - més horaris de bus i millor comunicació - carrers - bus en dies festius - única zona amb Esparreguera, Abrera i Martorell - més carrils bici - més pàrquings de bici - rampes d'accés per a discapacitats en llocs públics - millorar zona entrant a serra alta - bus de serra alta a Collbató - minibus per moure's pel poble 	<ul style="list-style-type: none"> - casinet - skate park - museu / parc natural - platja artificial - més xerrades amb artistes - millors fires i festes de poble - festes joves - teatre - galeria d'art 	<ul style="list-style-type: none"> - pistes esportives - piscina municipal - casal de cultura - festes del poble - bar musical - transport públic - teatre municipal - entrada a la piscina més econòmica - ateneu - pavelló municipal d'esports - aprofitar molt més l'espai de l'ermita - platja artificial - fibra òptica - "paquis" - fires d'artesania o productes locals 	<ul style="list-style-type: none"> - més aparcaments propers a les cases - pisos de baix cost per a joves - millor connexió a internet - il·luminació en urbanitzacions - pavelló per tapar les pistes - gimnàs propi per a l'institut - zona d'habitatges barats - cases - piscines i parcs aquàtics - hotels - restaurants 	<ul style="list-style-type: none"> - fibra òptica - pista de bitlles - botigues de roba i menjar - botigues (en general) - "paquis" - pub - turisme - CAP - treball - gimnàs - hotel - teatre - kebab - "xinos"
CAL MANTENIR	<ul style="list-style-type: none"> - Bonpreu - forn del poble - biblioteca - cassola - pistes de les illes - pistes de can Dalmases - autoescola - veterinària 	<ul style="list-style-type: none"> - horari escolar - activitats i xerrades dinàmiques - laboratoris i materials - jornada intensiva a primària i el tipus d'ensenyament 	<ul style="list-style-type: none"> - hispano igualadina - espai natural per anar amb bici - aparcaments de bicis 	<ul style="list-style-type: none"> - casal - Montserrat - boscos - circuits d'esport - caminades - coves del salnitre - monestir - visites guiades i turístiques 	<ul style="list-style-type: none"> - tornejos d'estiu - piscina - Bonpreu - activitats a les pistes - les illes 	<ul style="list-style-type: none"> - les cases en lloc de pisos - edificis nous i en bones condicions 	<ul style="list-style-type: none"> - Bonpreu - institut - restaurants - escoles primàries - autoescola - piscina

En aquests resultats s'evidencia que en general els estudiants estan demanant que se'ls tingui en compte des de les diverses necessitats que tenen, de manera que podem establir diversos grups de propostes:

1. Les relacionades amb un nou i més variat comerç.
2. Activitats lúdiques, recreatives i culturals, tant per a ells com per a un altre segment poblacional, que no deixa de ser, parcialment, una proposta transversal per millorar l'oferta d'activitats a l'aire lliure.
3. Millorar el sistema de transport i les comunicacions cap a altres poblacions.
4. Millorar l'oferta i l'estratègia pedagògica dels centres d'ensenyament.

Com a primera hipòtesi, sembla que es tracta d'un cercle en què les poques ofertes comercials fan que la mobilitat al poble sigui mínima i per això les noves ofertes no agafen força, ja que la dinàmica territorial fa que no es camini ni es visqui l'espai públic, ja que a banda es motiva l'ús del cotxe, cosa que provoca que l'espai públic no gaudeixi d'espais per a la interacció.

En el segon grup hi veiem les activitats lúdiques, recreatives i culturals com a part de les prioritats. S'hi esmenten diverses alternatives amb les quals el poble no compta, com escenaris culturals tant públics com privats. Aquests escenaris constitueixen una part important de la identitat territorial i la possibilitat d'interactuar d'altres maneres. Això obre la porta a noves dinàmiques al territori i a la innovació i a una millor mobilitat cultural.

En el tercer grup es parla de la necessitat imminent dels adolescents de tenir contacte amb altres poblacions que ofereixen serveis i dinàmiques molt més d'acord amb les seves necessitats, així com el fet de poder moure's de manera autònoma i evitar dependre del cotxe. Per això les respostes més freqüents tenen a veure amb l'ampliació i millora dels horaris de l'autobús, com també la possibilitat d'ampliar el carril bici dins del poble.

La darrera proposta procedeix de la inconformitat i el malestar que els estudiants han manifestat davant del sistema educatiu, amb la manera com es produeixen les interaccions i els intercanvis socials. Crida l'atenció que les queixes o propostes no

estiguin encaminades a un únic lloc o persona en particular, sinó al sistema educatiu i com aquest hauria de canviar.

2.3. Conclusions

Sembla evident que l'espai públic representa un escenari fonamental per a la transformació cultural de qualsevol lloc —per tant, també de Collbató— i per a una millora en clau de sostenibilitat. Així doncs, cal que els seus habitants d'aquest territori generin un desenvolupament propi a partir de l'ús de l'espai públic. Així, la innovació i el desenvolupament personal, econòmic, ambiental i social repercuteix en una millora de la qualitat de vida.

Pel que fa a la situació particular de Collbató, un aspecte que crida l'atenció és que sembla un lloc amb totes les comoditats i sense cap necessitat concreta, però en indagar-hi una mica més afloren problemàtiques en relació amb la interacció, la convivència, l'autonomia, el teixit social, etc., tot plegat qüestions lligades al desenvolupament territorial.

En general, malgrat que hi ha dinàmiques diferents en tots dos grups que formen el curs de 4t d'ESO, els resultats són força semblants, de manera que *a priori* sembla que es podria concloure que les preocupacions de tipus territorial i social són bastant iguals per a tots els joves que han participat en el taller. Un dels principals esculls amb què es troben, doncs, és la manca d'espais públics aptes per a la convivència pacífica de diversos grups de joves, especialment perquè la disseminació urbanística de Collbató no contribueix a generar la trobada col·lectiva i grupal.

Seguint en aquesta línia, una de les reclamacions estrella se centra en un local adaptat i adequat per a ells, com també la millora de la comunicació mitjançant l'autobús que connecta amb altres pobles o ciutats, especialment Barcelona. Alhora, la comunicació interna dins del poble també representa inconvenients per a alguns joves, ja que no tenen la capacitat de desplaçar-se autònomament.

2.4. Valoracions dels alumnes sobre el taller

Al final de la tercera sessió, quan la nostra interacció amb els joves ja arribava al final, vam dedicar els últims minuts a fer balanç de l'experiència. Els vam formular 4 preguntes perquè, de manera anònima, les contestessin i així poder tenir un *feedback* entre l'equip que havíem estat treballant en el Pla escolar de participació i els alumnes que hi van participar.

Les preguntes que els vam formular van ser les següents:

1. Com m'he sentit durant el procés?
2. Hi ha coses que m'hagin incomodat? Quines?
3. Què és el que m'ha agradat de l'experiència?
4. Què creieu que es podria millorar?

Pel que fa a la primera pregunta, força genèrica i àmplia, en general les respostes coincideixen en el fet que van tenir molt bones sensacions perquè es van sentir escoltats alhora que útils i realitzats. A excepció d'algun comentari, que deia que aquest tipus de sessions no el motivaven, el que van dir era molt positiu i encoratjador, coincidint en un sentiment positiu.

En el cas de les incomoditats, la majoria que van respondre que alguna cosa els incomodava coincideixen en un aspecte: treballar en grups aleatoris, és a dir, entre alumnes que tenen un grau de coneixença entre ells baix; per a alguns era una situació incòmoda. El fet de no treballar amb els amics representava una situació nova i diferent, i sens dubte era vist com una barrera difícil de superar per a algunes persones. La resta no tenien cap objecció a fer en aquest sentit.

La immensa majoria de les respostes a aquesta tercera pregunta eren convergents en un mateix aspecte: valoraven com a molt positiu el fet que els escoltéssim i valoréssim amb atenció tot el que deien amb la intenció de millorar la qualitat de vida dels habitants de Collbató. Particularment, també van trobar interessant el fet de treballar amb mapes. En general, que s'haguessin respectat les opinions que tenen cada un d'ells ho veuen com un fet molt bo i que els ha agradat molt. Possiblement no estan habituats a sentir-se tan escoltats ni valorats, i per això destaca aquesta resposta molt per sobre de qualsevol altra.

Sobre els aspectes que creuen que caldria millorar, algunes persones van fer referència al respecte entre els alumnes i a un millor comportament de la classe, mentre que la resta aplaudien els tallers que es van fer (fins i tot reclamant que se n'haurien de fer més sovint). També hi havia mencions al fet que caldria fer més sovint treballs i sessions en grup per afavorir una millor relació entre els alumnes de la classe.

Altres observacions paral·leles i que també val la pena de considerar són que la classe s'ha portat molt bé en comparació amb altres tallers i les classes habituals que fan cada dia. Per tant, des de l'equip que hem dut a terme les sessions ens donem per més que satisfets amb la valoració tan positiva que n'han fet els joves de 4t d'ESO.

2.5. Annexos

2.5.1. Annex 1. Taula amb els resultats detallats de la segona sessió (4t A)

*Els números de l'1 al 5 corresponen als grups en què es va dividir la classe

LLOC	EXISTEIX	NO EXISTEIX / NOU	CAL MANTENIR					RESULTATS	HA DE MILLORAR					RESULTATS	OBSERVACIONS
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
Grups de treball			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
Institut	X			X	N.C.			1	X		N.C.	X	X	3	imatges de violència - ha de millorar el sistema educatiu
Gimnàs	X							0	X					1	
Horari del bus	X								X					1	
Bonpreu	X		X	X	N.C.	X	X	4			N.C.				
La Cassola	X		X	X			X	3				X		1	el menjar és dolent
Pistes	X				N.C.			0	X		N.C.	X		2	les descriuen com a espai de grup "xungo" - s'han de millorar perquè estan malament
Forn del poble	X		X	X	N.C.			2			N.C.				
Mercat dels diumenges	X		X		N.C.			1			N.C.				
Casinet	X		X					1							
Església	X		X	X				2							
Biblioteca	X		X		N.C.			1			N.C.				
Pàdel	X		X		N.C.			1			N.C.				
Parc	X		X					1							
Camp de futbol	X														
Can Dalmasas	X				N.C.						N.C.				
Obras de Can Dalmasas	X				N.C.						N.C.				
Mecànic	X				N.C.						N.C.				
Les Illes	X				N.C.						N.C.				

Obres Bonpreu	X				N.C.						N.C.			
Cuineta	X				N.C.						N.C.			
"Botellón"	X										X		1	
Venda de drogues	X										X		1	
Deixalleria	X					N.C.					N.C.			
Can Cullera	X						X		1					
Triangle	X						X		1					
Parada bus	X						X		1					
Residència	X						X		1					
Parc infantil	X										X		1	
Estanc	X										X		1	
Metge	X										X		1	
Cassola	X						X		1					
Castell	X						X		1					
Discoteca		X												
Botiga de roba		X												
Transport		X												
Cinema		X												
Un altre <i>Skate park</i>		X												
"Paqui"		X												
Espai de festa per a joves		X												
Estació de tren		X												
Basar		X												
Camp de rugbi		X												

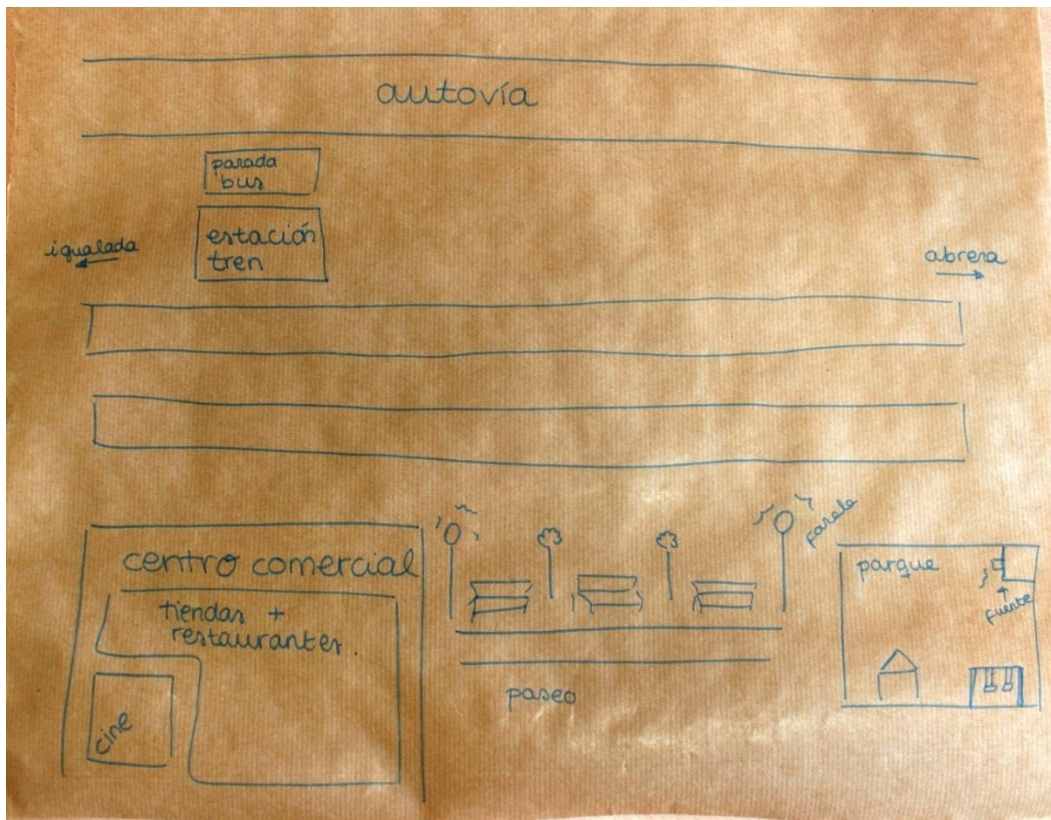
2.5.2. Annex 2. Taula amb els resultats detallats de la segona sessió (4t B)

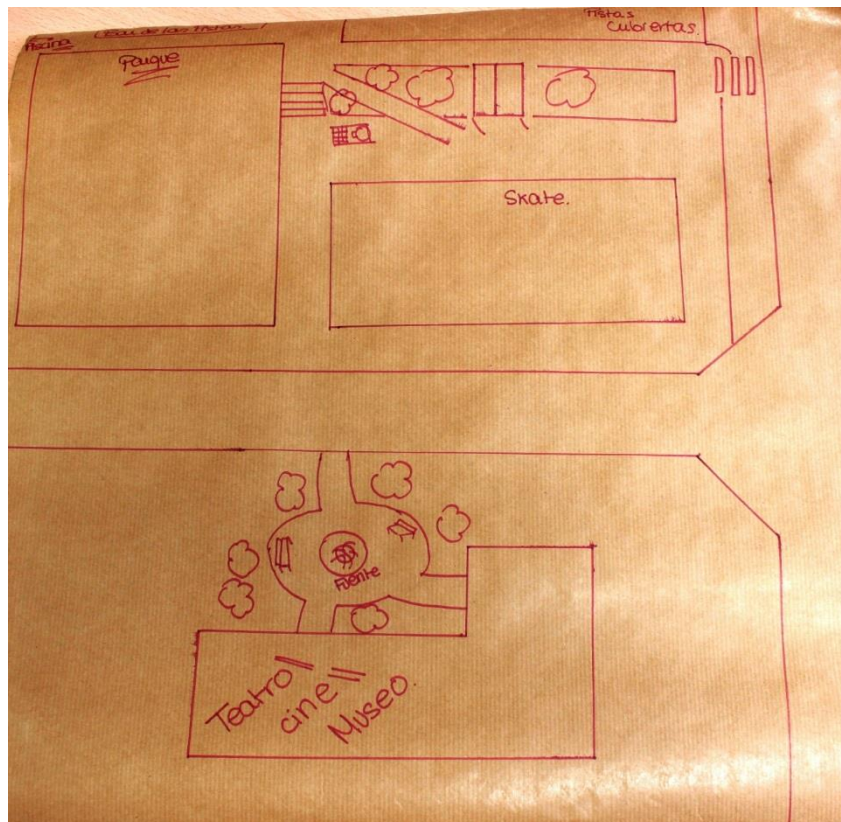
*Els números de l'1 al 5 corresponen als grups en què es va dividir la classe

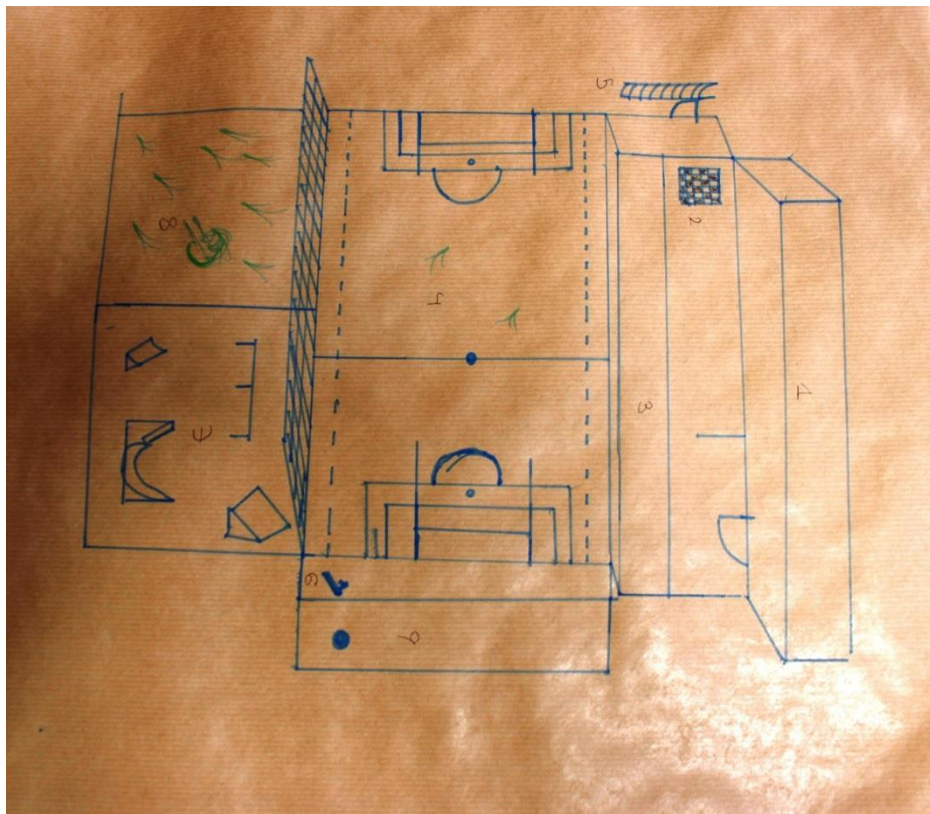
LLOC	EXISTEIX	NO EXISTEIX / NOU	CAL MANTENIR					RESULTATS	HA DE MILLORAR					RESULTATS	OBSERVACIONS
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5		
Institut	X						X	1	X	X	X	X	X	5	estan atrapats; bo i dolent ahora (aprens coses però és avorrit)
Escola	X						X	1				X		1	
Montserrat	X		X					1			X			1	et pots perdre
Bonpreu	X				X	X	X	3	X	X			X	3	bo (genera llocs de treball) però dolent per la qualitat dels productes
La Cassola	X				X			1	X					1	
Pistes + skate park	X				X	X	X	3		X				1	pot ser perillós
Substàncies prohibides	X							0	X					1	consum de marihuana
Forn del poble	X						X	1						0	
Casinet	X		X	X		X	X	4						0	
Teatre	X		X					1						0	
Església	X			X			X	2		X				1	
Biblioteca	X			X				1			X			1	
Pàdel	X						X	1	X	X				2	
Piscina	X						X	1						0	
Polígon industrial	X							0		X	X			2	contaminació
Pistes Can Dalmasas	X						X	1						0	
Mirador	X		X	X			X	3						0	
Les illes	X		X	X	X	X		4						0	
Obres	X							0	X					1	

Bonpreu																		
Urbanitzacions	X							0	X								1	
A-2	X							0	X	X							2	
L'alzina	X							0					X				1	
Bombers	X							0					X				1	
Triangle	X							0	X	X			X				3	pot ser perillós; hi ha "xusma"
Bosc	X							0	X								1	
Ajuntament	X				X		X	2	X								1	
Cementiri	X							0					X				1	
Botiga de roba i altres					X													
Tren					X													
Centre comercial					X													
"Paqui"					X													24 h
Casal jove					XX													
Piscina coberta					X													
Burger / Mcdonalds					XX													
Pub per a gent jove					XX													
Rocòdrom per fer escalada					X													

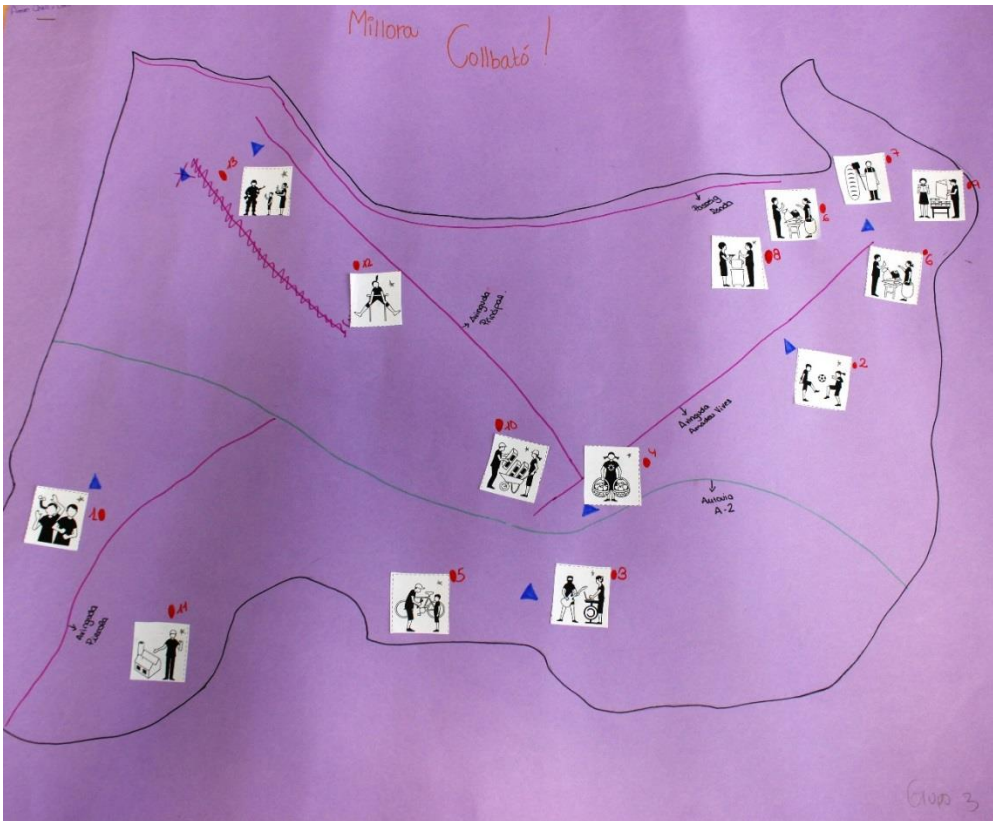
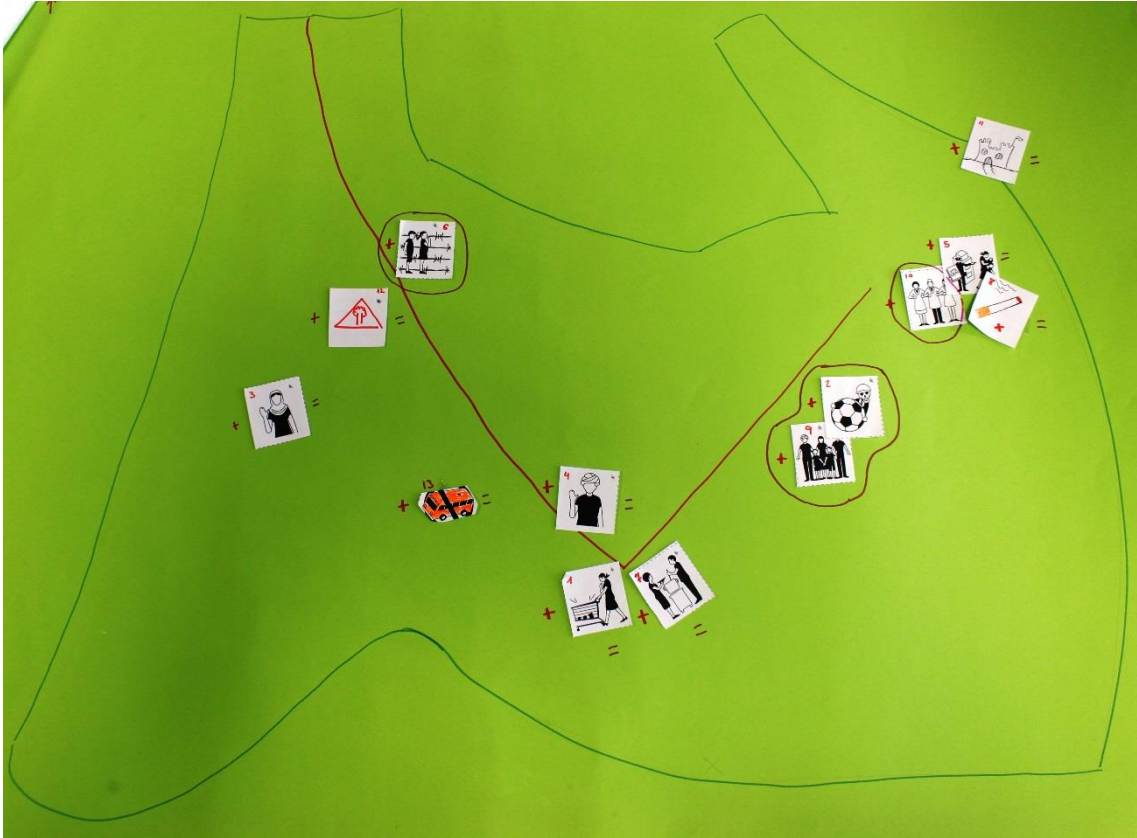
2.5.3. Annex 3. Fotografies amb els mapes resultants de les activitats dutes a terme a la sessió 2

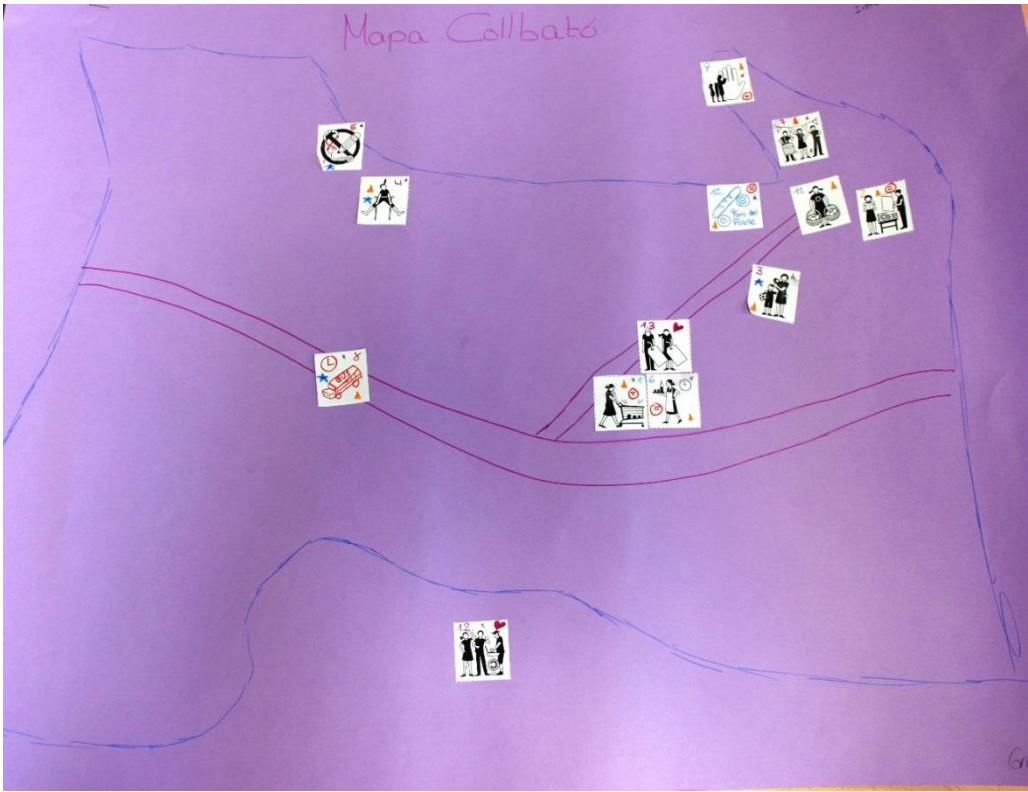

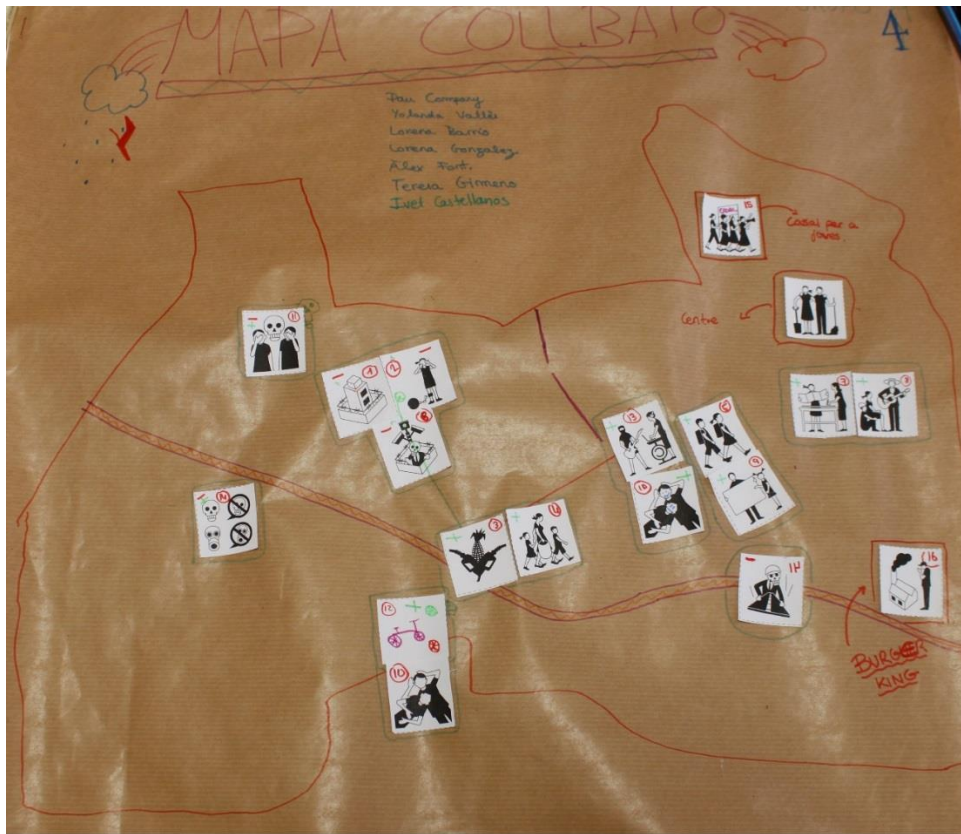

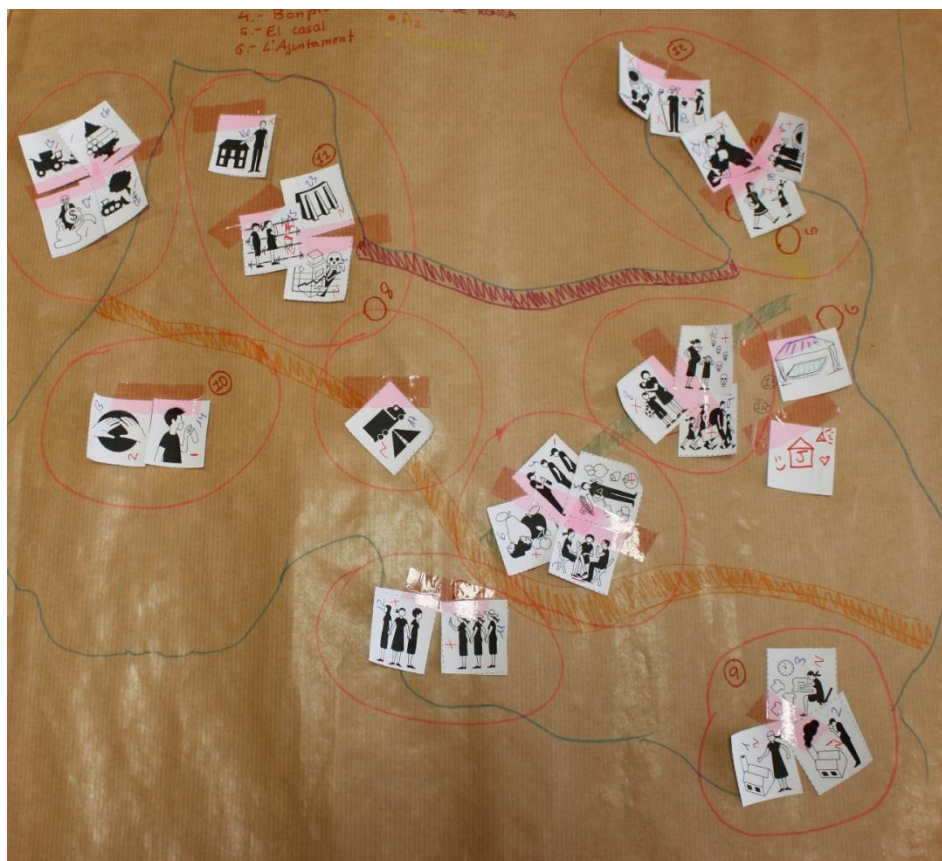
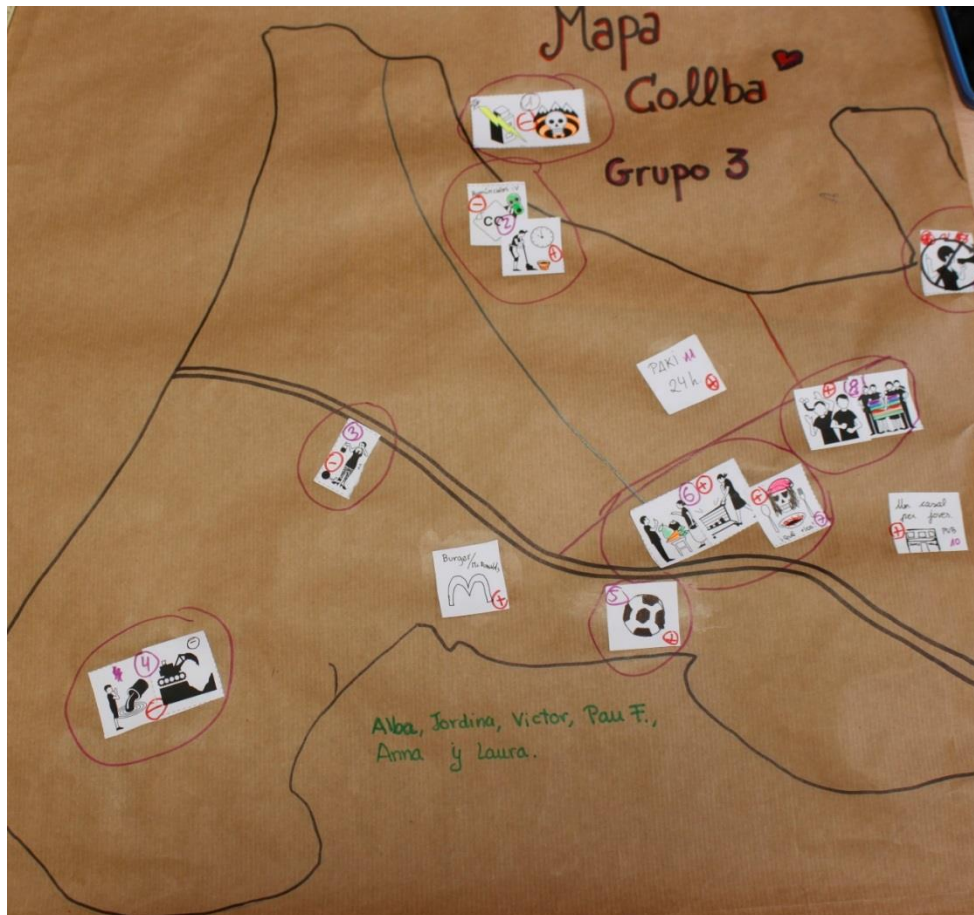

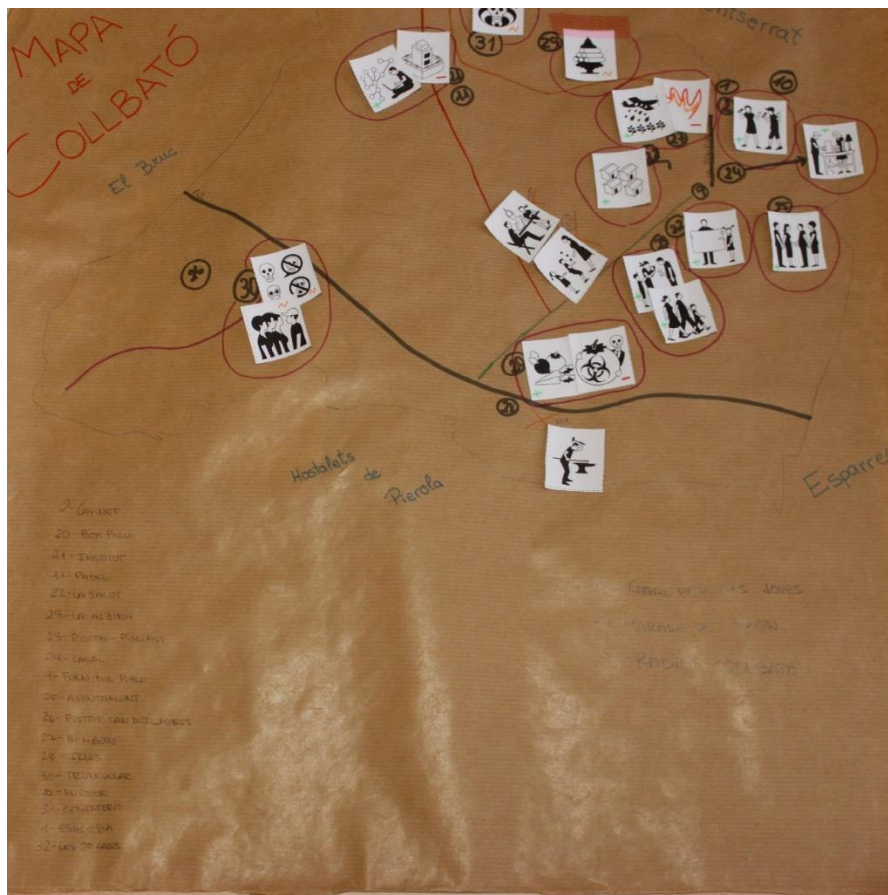

3. La participació escolar a les escoles La Salut i Mansuet

El procés de participació ciutadana que té lloc a Collbató amb motiu de l'elaboració definitiva del POUM incorpora, també com a protagonistes, els nens i les nenes del municipi, entre els quals es troben els de les escoles Mansuet i La Salut. Aquests, com a part activa de la ciutadania, també tenen un paper actiu a l'hora de realitzar recomanacions per a la millora de la qualitat de vida dels habitants del municipi.

La finalitat d'aquest procés és conèixer i tenir en compte l'opinió dels segments més joves de la població. I, per tant, en termes generals es pretén fomentar el disseny de propostes per millorar les condicions dels espais públics i les dinàmiques territorials dels nens i les nenes de Collbató. Específicament, es pot parlar de tres objectius concrets. En primer lloc, visibilitzar els interessos i les preocupacions de la població més fràgil. Segon, fomentar la coresponsabilitat de la ciutadania, el sentit de pertinença i la identitat territorial. Finalment, vetllar per la qualitat de vida i el benestar de tota la ciutadania, des dels més joves fins als més grans.

3.1. Metodologia

Tal com ja s'ha dit, la participació escolar a Primària s'ha dut a terme amb els alumnes de 4t i 5è (9-10 anys), tot seguint les mateixes pautes metodològiques. A continuació, es descriu el procediment concret a través del qual s'ha dut a terme la proposta. A la Figura 9 s'observen les tres fases de treball: disseny del procés de participació, desenvolupament del procés i sistematització i interpretació dels resultats. Concretament es van fer 5 sessions, majoritàriament entre els mesos d'octubre i novembre, i la darrera al mes de març.

Figura 9. Procediment que estructura la present proposta

Font: 2GES

Per al disseny del procés de participació es buscava desenvolupar un exercici de caràcter pedagògic, crític, analític i propositiu a partir de la lectura dels contextos socioculturals amb què els nens i nenes tenen més contacte. Tot això amb la finalitat de dissenyar propostes en l'ús i l'ordenament de l'espai públic.

Per començar, a la primera sessió es va partir de la capacitat dels nens i nenes per descriure una ciutat on haguessin estat i que no fos Collbató. La base del treball, desenvolupada a classe expressament per a la primera sessió, consistia a fer una sèrie de preguntes als nens i nenes. Van ser les següents:

1. Com era aquesta ciutat?: dibuixa i descriu els seus colors, les olors i les sensacions que en recordes en general.
2. Com era la gent en aquest lloc?
3. Què podien fer els nens allà? Què hi podien fer les nenes?
4. Què no podien fer els nens allà? Què no hi podien fer les nenes?

Arran de les respostes a aquestes preguntes, els nens i nenes van experimentar amb la seva capacitat per entendre i explicar les dinàmiques urbanes que es donen en pobles i ciutats concretes.

A partir d'això, el pas següent consistia a traslladar aquest aprenentatge i aquestes observacions al cas concret de Collbató, els seus habitants i les seves dinàmiques. En aquest cas, les preguntes a les quals havien de respondre es van ampliar i eren les següents:

1. Com és Collbató? Quins colors, formes, mides, etc., té?
2. Com és la gent que viu a Collbató? Com se senten aquestes persones?
3. Quins sons transmet Collbató?
4. Quina olor fa?
5. Què poden fer els nens i les nenes a Collbató?
6. Què no poden fer els nens i les nenes a Collbató?
7. Què passa fora al carrer?
8. Creus que Collbató contribueix a fer feliç la gent?
9. Creus que Collbató pensa en les nenes?
10. Creus que Collbató pensa en els nens?

En la segona sessió es van posar en comú els resultats d'aquest treball i es va desenvolupar una activitat on cada estudiant podia dissenyar un regal imaginari del municipi per a un (o diversos) familiars seus. Es va pactar la condició que fos alguna cosa que costés molt pocs diners o que fins i tot no costés gens.

Per a la tercera sessió es van prioritzar les propostes que s'havien presentat a través dels regals i es van organitzar en grups de 4 nens i nenes que decidien les propostes per al municipi i les dissenyaven de manera concreta i elaborada.

En la quarta i última sessió es va programar la socialització de les propostes a l'Ajuntament i els seus representants: l'alcalde del municipi, els regidors, els tècnics municipals i els pares i les mares de les famílies.

Figura 10. Imatges sobre les diverses activitats que s'han dut a terme.

Finalment, per a la sistematització i la interpretació de dades es va organitzar la informació obtinguda a partir del procés de participació, es va categoritzar d'acord amb els conceptes treballats en la proposta i sota aquestes mateixes categories es van interpretar *a posteriori*.

Cal tenir en compte que la participació ha d'estar emmarcada en una estratègia pedagògica i reflexiva que faciliti el poder qüestionar-se coses en relació amb una realitat que es viu diàriament i que no per això passa desapercibuda. A la taula 5 s'inclou un resum amb el nom de la sessió, l'objectiu, l'activitat programada i els resultats de cadascuna.

Taula 5. Taula resum del procés de participació de nens i nenes del POUM de Collbató

Sessió		Objectiu de la sessió	Activitats desenvolupades	Elements resultants
1	Descric i analitzo la ciutat	Familiaritzar els nens i nenes amb la descripció d'un entorn físic	Descriure una ciutat que hagin visitat: colors, persones, ambients, activitats	75 descripcions de diferents ciutats del món
Treball entre sessions		Conèixer perspectiva sobre el municipi	Descriure i analitzar Collbató	75 descripcions de Collbató
2	Un poble feliç per a...	Identificar interessos i necessitats d'altres persones	Dibuixar un reglar que podria fer el poble de Collbató a un o més membres de la seva família perquè fos més feliç	120 dibuixos amb regals
3	Anem per feina	Dissenyar propostes concretes sobre espais o condicions dels espais que millorarien el municipi	Divisió en subgrups de treball. Cada grup havia de dissenyar una proposta integral per millorar la qualitat de vida dels ciutadans	16 propostes
4	Presentació i tancament del procés	Donar a conèixer les propostes treballades i avaluar el procés	Exposar cada una de les propostes davant de l'equip de Govern (alcalde i regidors), pares i mares i docents	Avaluació del procés. 10 fitxes de sistematització de propostes

Font: 2GES

3.1.1. Sessió 1 (13 d'octubre La Salut – 2 de novembre Mansuet)

L'objectiu de la primera sessió va ser establir relacions de confiança entre els nens i les nenes i els mestres d'una banda, i l'equip 2GES de l'altra. També es volia acordar les condicions amb què els agradaria treballar i familiaritzar els nens i les nenes amb la descripció d'un entorn físic. La seva anàlisi havia de partir de la generalitat d'una descripció de formes i colors per després reflexionar sobre les percepcions de cadascú al voltant d'aquell lloc, els seus habitants, les seves activitats, actituds, etc.

Per això, el primer pas era triar una ciutat o un municipi que no fos Collbató per descriure'l. Quan ja estava triat havien de tancar els ulls i recordar-lo, la seva olor, els

seus colors, les seves formes, el seu clima, els seus sons... Era important intentar recordar la major quantitat de detalls possibles, i si no els recordaven tots, escriure o dibuixar els que recordessin, intentant no inventar-los ni imaginar-los. Aquest exercici en general es va desenvolupar tranquil·lament i els va ajudar a aproximar-se a una descripció que anés més enllà dels adjectius comuns com *gran*, *bonica*, *lletja*, *petita*, etc.

Aquesta forma de treballar va funcionar molt bé i va permetre donar el temps necessari per concentrar-se en cada pregunta i també per respondre-la amb la major quantitat de detalls possibles.

Figura 11. Fotografia d'aquest exercici de la sessió 1.

En finalitzar la sessió es va fer entrega a les docents d'una guia de treball en què els nens i nenes havien de fer un exercici similar al que van realitzar a classe, però aquest cop descrivint el municipi de Collbató.

En el cas de l'escola Mansuet les docents van realitzar una sortida de camp pel municipi, i sota la seva tutoria els nens i les nenes van realitzar-ne la descripció. En el cas de la Salut, les docents van decidir demanar als estudiants de fer les observacions pel seu compte i l'exercici de descripció es va fer a classe.

3.1.2. Sessió 2 (20 d'octubre La Salut – 15 de novembre Mansuet)

Aquesta sessió preveia la posada en comú del document que cada nen i nena havien escrit sobre Collbató. L'objectiu d'aquest exercici consistia en identificar la percepció que els nens i les nenes sobre el seu municipi, quins aspectes eren els més rellevants per ells i el valor simbòlic que els hi suposava habitar a Collbató i viure en els seus carrers i espais públics.

A la mateixa sessió es va desenvolupar una altra activitat que girava al voltant del concepte d'un regal relacionat amb Collbató i que podrien fer a persones que els hi fossin properes. Concretament els: avis, germans petits o grans, joves, pares, mares i fins i tot també a ells mateixos. L'objectiu d'aquesta segona activitat era apropar-los a reconèixer les necessitats, els gustos, els desitjos, els somnis d'altres persones però també els propis, a més de poder identificar la seva capacitat per proposar alternatives de cara a millorar qualitat de vida al municipi.

Tal com s'havia esmentat anteriorment, cada escola va proposar una metodologia diferent per al desenvolupament del exercici de descripció de Collbató. Una escola va decidir fer-ho a través del treball de camp i l'altra a classe amb l'observació prèvia que van estar fent els alumnes. Aquesta diferència va sorgir arran de la necessitat que fessin l'exercici de la forma més autònoma possible, i també perquè sovint els pares i les mares solen ajudar-los a casa a fer les activitats. Per això es va decidir que es faria durant la jornada escolar amb la presència de les mestres en lloc de fer-ho a casa.

En iniciar la sessió els nens i les nenes posaven voluntàriament en comú les respostes sorgides arran de les preguntes de les primeres dues sessions. A nivell general van indicar que se sentien bé al municipi i que percebien que les persones que hi resideixen també. Tot seguit a cada un se li va lliurar a l'atzar un paper amb l'enunciat *Un poble feliç per a...* (*la meva mare, el meu pare, el meu avi, etc.*), i amb aquest paper havien de dibuixar un regal que el municipi li pogués fer a aquesta persona. A la part posterior del paper havien d'escriure quin regal era, per què es triava i per a qui era. La condició acordada era que no podia ser res que tingués un cost elevat i sobretot que aquests regals fossin espais comuns i compartits entre la població. Per tal de facilitar la comprensió de l'exercici als nens i nenes, en comptes de parlar de propostes ens

referíem a regals, que en la fase següent es van transformar en propostes per al municipi.

Finalment, calia que entre tots els alumnes prioritzessin els regals en funció de l'interès general que creien que podrien tenir per als habitats de Collbató.

Figura 12. Fotografia del moment de la priorització de regals a través de vots

3.1.3 Sessió 3 (25 d'octubre La Salut – 21 de novembre Mansuet)

La tercera sessió tenia com a objectiu dissenyar en grup les propostes concretes sobre els espais que ells millorarien del municipi. En aquesta sessió es buscava incentivar el treball en grup com una oportunitat per arribar a acords, treballar conjuntament, identificar que l'opinió d'una altra persona és diferent de la pròpia (però no per això menys vàlida) i aprendre a resoldre les dificultats per aconseguir un resultat satisfactori.

En iniciar la sessió es van recordar les propostes del dia anterior i es va proposar formar els grups voluntàriament. A cada grup se li lliurava una cartolina, tisores, colors, revistes (ells mateixos les van portar) i imatges d'activitats a l'aire lliure per poder complementar millor la representació de les escenes i llocs del municipi.

Abans d'iniciar l'elaboració de les propostes havien de posar-se d'acord sobre què dissenyarien, per a quines persones i en quin lloc. A la Salut els estudiants triaven lliurement una o dues de les propostes i les desenvolupaven, sense importar que es repetissin entre els grups, mentre que a la Mansuet es va proposar que cada grup es fes

càrrec d'alguna de les propostes més votades, i així cada grup tenia una proposta diferent per desenvolupar i es feien totes.

En acabar la sessió cada grup va exposar la seva proposta, indicant a quin lloc la ubicaria i a quines persones beneficiaria. L'equip 2GES era qui elegia per atzar la persona que exposava, cosa que va permetre observar que, en la majoria dels casos, tots els nens i nenes estaven implicats en la proposta i en coneixien els detalls.

Figura 13. Imatges del disseny, la construcció i la socialització durant la sessió 3

3.1.4. Sessió 4 (29 de novembre)

L'objectiu de l'última sessió era donar a conèixer les propostes elaborades pels nens i nenes al Govern local (l'Alcalde i els regidors i regidores), als pares i les mares i també intercanviar-les entre les dues escoles. Aquesta activitat estava emmarcada dins d'un procés de participació ciutadana, de manera que cada grup (de cada escola) s'encarregava de donar a conèixer com es va desenvolupar tot el procés, els èxits i les dificultats, així com les recomanacions que feien a la resta. Ells mateixos van ser-ne els protagonistes, explicant què havien proposat i com havien viscut el procés treballant en grup amb la resta de companys.

En aquesta sessió se'ls va preguntar quina importància tenia aquest espai de participació per a ells, perquè responguessin de manera espontània. Eren preguntes sobre com s'havien sentit durant el procés i per què consideraven que era important aquest procés. A nivell general van respondre que aquest procés havia estat molt

important, ja que percebien que els adults “passaven d’ells”, que “...no ens prenen seriosament”, “creuen que som *tontos*”, i afirmaven també que “...tenim coses a dir”.

A continuació, es van presentar les propostes de cada grup. L’Alcalde, juntament amb els altres membres de l’Ajuntament que havien assistit a l’acte, les mares i els pares, els mestres i companys de l’altra escola van passar per cadascun dels grups a escoltar les idees i propostes. Els grups, per la seva banda, explicaven la seva proposta. En acabar, dos representants de cada grup (seleccionats prèviament en cada escola) van presentar els resultats de l’avaluació realitzada conjuntament amb els seus companys i companyes de curs.

Figura 14. Presentació de propostes a l’Alcalde durant la sessió final

3.2. Resultats i propostes

Tot seguit presentem els resultats dels tallers i alhora fem una anàlisi de totes les propostes que han sorgit. Perquè sigui més fàcil la interpretació de tota la informació ho fem seguint diverses línies d’anàlisi, que estan enfocades a partir de les grans preguntes que es van fer als nens i nenes en les diverses sessions, i que són la base a partir de la qual posteriorment ells van estructurar les propostes.

1. Què necessita la gent de Collbató?

Els resultats sobre els interessos i les necessitats de la gent del municipi des de la percepció dels nens i nenes provenen de l'activitat en què proposaven un regal per part del municipi a les persones que hi viuen i que podien ajudar a fer-los més feliços (Taula 6). Es va considerar que aquests resultats s'havien d'organitzar segons el grup d'edat a què anaven dirigits i també per la naturalesa del regal.

Taula 6. Taula amb els principals dèficits que s'han detectat per a cada grup d'edat

Nens i nenes	Equipaments esportius
Nens i nenes petits	Equipaments de joc lliure
Joves	Equipaments culturals
Pares i mares	Espais de trobada familiar
Avis i àvies	Treball-ocupació
En general a tot el municipi	Espai públic

Un poble feliç per a nens i nenes petites

En general s'ha identificat un dèficit d'equipaments que cobreixi les necessitats recreatives, lúdiques i culturals. El que més han citat com a principals mancances ha estat "parcs més petits", "espais per ballar" i "pista d'*skate* per a nens més petits", la qual cosa indica que l'espai públic no està del tot adaptat a la primera infància, ja que no ha habilitat cap espai apte per al seu desenvolupament (això es limita únicament als espais privats). Aquest és novament un exemple de la separació i especialització d'espais, que porta com a conseqüència la invisibilització de poblacions com la primera infància.

Un poble feliç per a nens i nenes

La principal necessitat de la infància és tenir espais de joc, facilitar-los l'accés i optimitzar les condicions dels espais ja existents. Això es pot evidenciar amb propostes

com una tirolina, pistes de patinatge, pista de bitlles, sala de jocs i Legoland. Aquestes demandes estan relacionades amb l'optimització i l'augment de l'oferta cultural i recreativa a l'espai públic. Per facilitar l'accés permanent i segur a aquests espais sol·liciten una millor il·luminació per poder sortir sols a la nit i que les mares no es preocupin i un carril bici també per a patins. Crida l'atenció la necessitat d'una major i millor oferta cultural com una pista de ball per a assajos i un museu paleontològic. Finalment, una de les necessitats que tampoc s'esperaven en iniciar l'exercici era la del contacte amb la natura, els animals i en general espais de permanència per fer-hi trobades i activitats en família i col·lectives en general.

Un poble feliç per a joves

Per als i les joves s'han identificat com a principals necessitats: en primer lloc, la millora i el manteniment en condicions d'alguns equipaments, com l'*skate* park i el cinema de la biblioteca; en segon lloc, millorar l'oferta cultural i obrir espais per a l'expressió dels joves, amb una paret per fer-hi grafitis, un auditori- teatre, una pista de ball i sala d'assaig i una sala de jocs on hi hagi música. També es van identificar mancances en l'oferta de serveis com l'educació (la universitat i el batxillerat), així com la falta de bones oportunitats laborals. Aquestes propostes indiquen que els nens i les nenes perceben l'absència d'ofertes que responguin a les necessitats dels joves tant en espais a l'aire lliure com en espais tancats. De manera que s'identifica un altre deute, aquest cop amb els joves, que no tenen espais de trobada ni de creació ni tampoc oportunitats laborals.

Un poble feliç per a mares i pares

Per a aquest grup la major necessitat identificada és la dificultat que es presenta a l'hora d'accedir a una feina en bones condicions dins el municipi. Ho confirmen afirmacions com: "un millorar treball", "una botiga de cosir per aprendre i treballar" o "un mercat per treballar". A més, s'identifica la dificultat que representa per a alguns adults i per als mateixos nens i nenes l'absència dels seus pares a causa del desplaçament per motius laborals. També es van identificar necessitats com millorar l'oferta de serveis en salut i l'oferta comercial. Igualment es va reconèixer la necessitat de comptar amb espais culturals i artístics com una sala d'assaig de música i un espai per fer manualitats.

Un poble feliç per a avis i àvies

En el cas dels avis i àvies la necessitat que els nens i nenes esmenten amb més freqüència és la companyia i la possibilitat de trobar-se amb altres persones. Això es pot observar en propostes com demanar un “bingo per jugar i un lloc per gaudir”, “estar amb els seus néts” i “botigues de roba, que ella no va a les botigues de roba perquè són molt lluny”. En aquest sentit, tot això es vincula la necessitat de millorar les condicions de mobilitat per a la gent gran, com tenir més espais de trobada i permanència de fàcil accés. També es va identificar la necessitat d’oferta de serveis i equipaments culturals, a més d’ofertes d’ocupació.

3.2.2. Propostes integrals per a tot el municipi

Seguint els objectius que ens havíem marcat, posteriorment es pretenia que les propostes anessin més enllà d’alguns col·lectius concrets i que fossin integrals per a tot el municipi. S’evidencia, en aquesta part, que cada proposta respon a la informació obtinguda durant el procés.

Es formulen al final tres preguntes: 1. De què es tracta? S’hi ofereix una breu explicació sobre la proposta en general amb els seus detalls; 2. A qui beneficiarà i com? Els beneficiaris van ser definits pels nens i nenes mentre que el com sorgeix de la descripció de la mateixa proposta i dels objectius formulats a l’inici; 3. En quin lloc es proposa? S’indica (si els nens i nenes així ho van fer) el lloc on s’ha d’ubicar, i a més s’annexa una fotografia de la proposta. Cal especificar, en aquest sentit, que el nombre de propostes totals és de 18, que són els grups que es van formar. La temàtica de cada proposta la podia escollir lliurement cada grup. L’únic requisit era que fos una d’entre les que tot el grup havia votat com a importants al final de la segona sessió. Així doncs, la majoria se centraven en els equipaments lúdics com la tirolina o l'*skatepark*.

3.2.3. Observacions

A partir de totes les propostes que van sortir en els diversos exercicis i converses que hi va haver al llarg de les sessions, podem fer un seguit d’observacions en relació amb

l'espai públic de Collbató i les relacions socials que s'hi estableixen, així com el benestar de la societat en general.

a) Un municipi per a tots i totes des de la infància

Els nens i nenes van demostrar al llarg del procés i especialment en la fase de les propostes que poden aportar moltes coses als processos de planificació territorial, amb idees sobre el que es necessita en aquest espai, com ho veuen i ho viuen i el que consideren prioritari per al benestar del territori. És així com van aconseguir en primer lloc pensar en les necessitats, els desitjos i les realitats d'altres persones i convertir això en una proposta que vetllés pel benestar general superant l'adultocentrisme convencional.

És el cas de la proposta del carril bici, per exemple, en la qual van identificar la necessitat de moure's autònomament pel municipi, no només ells mateixos, sinó tota la població. Aquesta proposta al seu torn indica, des del seu disseny, la capacitat per observar el municipi en una escala que supera la de la seva quotidianitat. És més, es contempla l'articulació amb part del nucli urbà, el qual està molt allunyat del nucli antic i per tant dels serveis com l'educació, l'alimentació, la cultura, la recreació (no compten amb equipaments).

En aquesta mateixa línia es troben la gran majoria de les propostes, ja que conviden a la integració d'espais en els quals convergeixi tota la comunitat, tenint molt presents les necessitats de trobada i oci dels i les joves, així com les de descans i les necessitats d'ocupació i trobada dels adults.

Durant el procés algunes nenes van manifestar la necessitat de comptar amb espais per a elles. Aquestes recomanacions van donar peu a l'elaboració d'una proposta en la qual es fusionen llocs de treball, pista de patinatge (indicant que és d'interès de les nenes comptar amb aquest espai) i comerç. A més, aquesta proposta se situa al barri de la Font del Còdol, el mateix espai per on es traça part del carril bici i que té dificultats per accedir a equipaments i serveis del municipi.

La tirolina és un dels elements més reiteratius en les propostes. Respon a la necessitat d'oci i d'espais amb elements addicionals als tradicionalment elaborats per a nens i

nenes. Dins dels dissenys s'observen muntanyes, jocs de grimpar, reptes i amagatalls, entre d'altres. Aquestes propostes guarden una estreta relació amb el fet que generalment els llocs de joc per als nens i nenes estan dissenyats des de la mirada de la població adulta, en tant que puguin controlar els petits: han de ser plans, nets, han de tenir accés visual tot el temps i han de poder controlar-se. Espais totalment contraris als que els nens i les nenes consideren com a divertit, ja que les parts planes els impedeixen amagar-se, una part fonamental del joc.

b) Què proposen per al desenvolupament i el benestar?

Durant les sessions es va identificar que, des de la percepció dels nens i nenes, part de la identitat territorial està estretament lligada a la relació amb l'entorn natural i la valoració positiva del paisatge. En aquest mateix sentit es valora positivament el fet de ser un municipi petit i s'associa amb la seguretat. És per això que adjectius com *tranquil*, *petit*, *segur*, *acollidor*... van ser molt freqüents en la descripció del municipi. En resposta a aquesta percepció va sorgir una proposta en la qual s'aprofita aquest element identitari per generar un espai de permanència i trobada. Es tracta del parc públic en un entorn natural.

No obstant això, el model urbanístic dispers presenta algunes dificultats que els nens i les nenes van percebre, com l'absència d'equipaments culturals, laborals i de trobada. Per aquesta raó moltes de les propostes que contenen elements d'oci estan associades a espais mixtos on es puguin prestar diferents tipus de serveis alhora que es promou la trobada espontània, i d'aquesta manera es pot enfortir el teixit social. Aquest és el cas de la proposta de millorar el cinema del casal cultural i instal·lar una tirolina amb una sala de jocs i bar, una pista de cotxes teledirigits i una pista de patinatge. Aquestes propostes coincideixen en l'interès per ampliar l'oferta de serveis i equipaments, a més de ser fonts d'ocupació, majoritàriament. La dispersió que caracteritza aquest model d'ordenament dificulta la mobilitat de les persones que no compten amb l'oportunitat d'utilitzar el cotxe, és per això que, en resposta a aquesta situació, els nens i nenes plantegen el carril bici.

Un altre dels espais d'oci principals del municipi, especialment per als nens i nenes i els adolescents i joves, és l'*skatepark*. Per aquesta raó es van generar dues propostes relacionades, una de les quals vincula la necessitat laboral i de professionalització d'aquest esport reconeixent-lo com un espai esportiu i d'oci que s'ha de mantenir i millorar.

c) Propostes per al dret a la ciutat

L'habitabilitat de l'espai públic s'ha relacionat amb l'oportunitat de fomentar el desenvolupament humà del municipi. És per això que inicialment es pot afirmar que les propostes han estat totes emmarcades en el desenvolupament humà a través de la possibilitat que tota la població visqui l'espai públic aprofitant al màxim les oportunitats que aquest ofereix per al benestar general.

Tot i que els nens i les nenes van manifestar que part de les activitats que poden desenvolupar com a nens i nenes es desenvolupa al carrer, han indicat igualment que hi ha poca ocupació d'adults, joves (valoració negativa d'alguns usos) i gent gran.

Arran d'algunes frases que ens diuen els nens, s'intueix que a Collbató hi ha un escàs ús de l'espai públic. De fet, més enllà de les pistes d'*skate* no hi ha altres llocs de trobada. S'evidencia una dificultat per viure l'espai públic per part dels joves, és per això que entre els regals trobem equipaments culturals, esportius i de lleure.

En relació amb els adults i les dificultats per habitar l'espai públic, els nens i nenes van identificar que un punt de trobada és el supermercat Bonpreu i que allà la gent es troba per parlar. Sense deixar de banda els seus propis interessos de joc, es fomenta la trobada i fins i tot el mateix joc com a dinàmica d'interacció i de generació de confiança.

d) L'avaluació del procés des dels nens i les nenes

La participació de nens i nenes en la revisió i formulació de propostes per al POUM va ser avaluat pels mateixos nens i nenes que hi van participar. Aquesta avaluació es va realitzar a partir d'una guia elaborada per l'equip 2GES i que es va lliurar a les mestres,

les quals la van desenvolupar a l'aula. Inicialment ho van fer de manera individual a l'aula i després ho van posar en comú.

En primer lloc, destaca que els nens i nenes es van sentir bé amb les sessions, especialment gràcies a la combinació entre reflexió i joc, de tal manera que a les sessions s'aconseguia captar la seva atenció, generar interès i promoure l'anàlisi de situacions comunes. El segon element és el treball en grup, una de les coses que més els va agradar. També van esmentar la dificultat per arribar a acords en grup, així com la distribució de tasques i les estratègies per resoldre conflictes.

Dins el procés d'avaluació proposen com a aspectes a millorar el treball en grup i com a alternatives de solució "distribuir entre tots el treball i posar-nos d'acord". Encara que el treball en grup hagi sigut una dificultat, la seva implementació pretenia fomentar el diàleg com el camí a seguir. Els conflictes requereixen aprendre a prendre decisions.

Per als nens i nenes té un gran valor que persones de fora de l'escola els convidin a reflexionar sobre el poble i la gent que hi viu. Aquest espai de participació s'erigeix com l'oportunitat que les seves opinions siguin conegudes i escoltades pel seu entorn social.

L'exercici d'avaluació final de les sessions (vegeu l'Annex 2.4.3. per als detalls) incloïa diverses preguntes, una de les quals era "Quines coses em van incomodar?". La resposta més destacable és haver de "pensar tant". Aquesta resposta està motivada perquè efectivament cada fase del procés participatiu contenia una nova càrrega reflexiva, de manera que no es tractava només d'una reflexió puntual, sinó que era necessari recórrer al seu coneixement sobre el municipi, els seus detalls, la seva forma de vida... a més dels interessos, les necessitats i les dificultats de les altres persones. Amb aquests elements com a antecedents es pot establir una base per formular propostes argumentades, un dels principals objectius de tot el procés.

3.3. Recapitulació final i resum

En primer lloc, cal destacar que el tipus de propostes i activitats que s'han realitzat ajuden a aconseguir un enfortiment del teixit social a través de la integració de diferents tipus de població, la qual cosa implica poder viure en l'heterogeneïtat i el respecte cap a

tothom. Això facilita les relacions de cooperació, confiança mútua i la posada en marxa de xarxes i accions coordinades.

Pel que fa a la dinàmica de treball i les propostes finals, en línies generals s'observa que les limitades oportunitats per moure's de manera lliure i autònoma han generat una dinàmica de distanciament entre els dos principals nuclis urbans del municipi. En aquest sentit, els nens i les nenes, a diferència de com solen percebre-ho els adults, han mostrat tenir en tot moment una visió de conjunt de tot el municipi i han actuat en conseqüència a l'hora de plantejar les propostes de millora, fet que es considera molt positiu i que d'alguna manera trenca els estereotips convencionals sobre la visió que es té dels més petits i la seva capacitat de plantejar i resoldre problemes que afecten la societat.

Més enllà de les referències positives que fan sobre la gent del municipi, els nens i nenes també valoren que aquest sigui un lloc tranquil, amb una riquesa paisatgística i ambiental que repercuteix de manera directa en la qualitat de vida de les persones, de tal manera que aquest és un element que genera identitat territorial i sentit de pertinença.

Un dels problemes de Collbató és la manca d'equipaments i serveis per als seus habitants. Això s'ha fet evident en el procés amb els nens i les nenes, que han indicat l'absència de serveis de salut, educatius, espais d'oci, equipaments culturals i esportius com també comerç de proximitat i ocupació.

Com que es tracta d'un municipi dispers la població depèn molt de l'ús del vehicle privat. A més, el fet que l'autovia hi passi pel mig provoca altres problemes, i per això els nens i les nenes van comentar que la contaminació acústica i l'emissió de gasos afecta negativament el benestar de la població.

Pel que fa a la situació dels joves van sorgir dos temes centrals: la manca d'espais culturals alternatius a la pista d'*skate* i l'oferta laboral molt baixa o mal pagada. També deien que els adults grans no compten amb espais per gaudir de Collbató. La prova és que entre els regals simbòlics de l'exercici que es va fer hi trobem espais per estar còmodes, bicicletes per poder moure's pel poble, un poble per passejar i en general espais de trobada. Els nens i les nenes comprenen que el benestar d'aquest grup de població no està lligat només als centres d'atenció especialitzats. Per contra, s'assenyala que per a ells i elles també és important accedir lliurement a la ciutat i gaudir-la.

Els nens i les nenes, contràriament al que es podria pensar, a nivell general perceben que Collbató, en ser un municipi petit i amb poc trànsit, és segur, i per tant indiquen que en algunes zones tenen la facilitat per sortir i jugar tranquil·lament. Però alguns es refereixen al fet contrari, i afirmen que tenen dificultats per sortir sols al carrer i moure's sense perill.

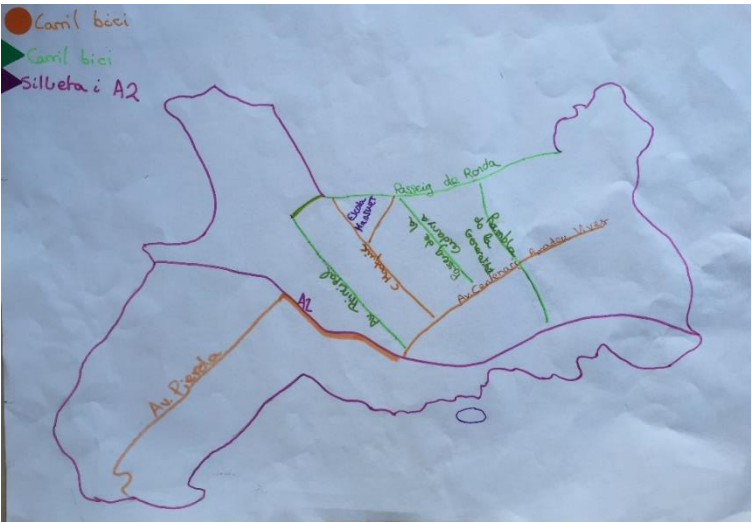
Cal tenir en compte un fet: els exercicis que recullen les observacions sobre com senten el municipi no estaven relacionades amb el seu lloc de residència. Per aquesta raó no es pot especificar si la diferència parteix de si viuen a un costat o l'altre de l'autovia, la qual cosa és perfectament possible, ja que mentre que a un costat, al nucli antic, s'hi concentren els pocs serveis i espais públics, a la banda de Can Dalmasas no es compta amb cap tipus d'equipament i el pas d'un costat a l'altre és molt complicat per a un nen o una nena.

Així doncs, sembla que ha quedat palès que els nens i les nenes de Collbató perceben també de manera molt sensible quins són els principals esculls que a nivell urbanístic, de mobilitat i d'equipaments i serveis ha d'afrontar el municipi per poder tenir més garanties de futur pensant en el benestar de la població que hi viu. I no hi ha cap mena de dubte que les propostes que han fet, així com la gran implicació que han tingut en totes les sessions, han ajudat a millorar-ne la sensibilitat i l'estima pel territori.

3.4. Annexos

Tot seguit es presenta la recopilació de totes les propostes que els nens i nenes han elaborat amb una fitxa que en resumeix el més important, tal com s'ha explicat anteriorment, d'una banda, i les taules amb els resultats de l'exercici *Un poble feliç per a...* i també l'avaluació del procés per part dels nens i nenes.

3.4.1. Fitxa resum de les propostes que els nens i nenes han elaborat

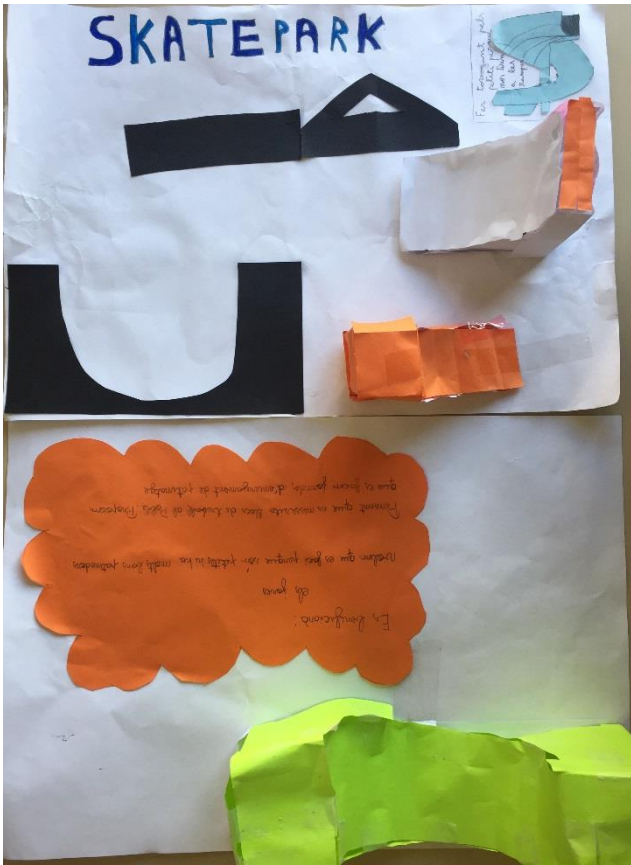
Nom de la proposta	Carril bici	
Objectiu i descripció o consideracions		
<p>“Volem aquests carrils bici perquè molta gent d'aquest poble, com nosaltres, es mouen amb bici, però hi ha molta gent que va amb cotxe. Sovint és perillós perquè no hi ha carrils bici. Aquest projecte està pensat per tot tipus d'edats”.</p>		
<p style="text-align: center;">Relació amb altres idees</p> <p>Seguretat viària Més i millor il·luminació Adequat també per als patins</p>	<p style="text-align: center;">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l'Escola Mansuet, dissenyada per 5 alumnes. Prèviament, proposta aprovada i recolzada per totes les classes com a prioritat.</p>	
<p style="text-align: center;">De què es tracta?</p> <p>Es tracta d'implementar una xarxa de carrils bici pels principals carrers del poble que estiguin connectats entre si, i que es mantinguin en bon estat regularment.</p>	<p style="text-align: center;">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>Tothom que vagi amb bici o patinet i patins, és a dir, qualsevol persona del municipi; afavoreix l'autonomia en la mobilitat.</p>	
<p>En quin lloc es proposa?</p> <p>Avinguda Pierola Voral A2 Avinguda del Centenari Avinguda Principal Carrer Montjuïc Carrer Pierola Passeig de Ronda Passeig de la Cerdanya Rambla de la Generalitat</p>		

Nom de la proposta	Parc lúdic en un entorn natural	
Objectiu i descripció o consideracions		
<p>“Parc natural, al poble, amb arbres trasplantats, <i>pipigarden</i>, camins botànics i una font. Amb la possibilitat de fer cabanes integrades en la natura a les branques dels arbres”.</p>		
<p style="text-align: center;">Relació amb altres idees</p> <p>Un espai públic amb una font Gaudir dels espais naturals d’oci amb flors i altra vegetació Zones tranquil·les de trobada i passeig</p>	<p style="text-align: center;">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l’Escola Mansuet, dissenyada per 5 alumnes. Demanda que respon a la necessitat de tenir espais de trobada i de proximitat entre els veïns i també amb la natura.</p>	
<p style="text-align: center;">De què es tracta?</p> <p>Es pretén oferir un espai natural destinat a millorar la convivència col·lectiva dels veïns de Collbató, tot permetent un lloc d’interacció entre gent de diverses generacions en què es puguin fer activitats diverses per a tothom.</p>	<p style="text-align: center;">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>El benefici és per a tothom, ja que les propostes rurals són aptes per a tots els públics, i el que destaca d’aquesta proposta és l’adaptació com a espai de trobada.</p>	
<p style="text-align: center;">En quin lloc es proposa?</p>	 <ul style="list-style-type: none"> - Un parc natural. - En el poble. - trasplantar arbres. - Pipi garden (sunt expositor flors i arbres). - lloc d'hibernar. - lloc de flors. - font iloc d'hibernar. 	

Nom de la proposta	Parc per a nens grans	
Objectiu i descripció o consideracions		
“Parc que inclogui tobogans, escales, gronxadors, papereres, tirolina, sorral i espais per descansar i relaxar-se”.		
<p style="text-align: center;">Relació amb altres idees</p> <p>Tirolina Parc lúdic Lloc de trobada i espai per desenvolupar-hi activitats</p>	<p style="text-align: center;">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l’Escola Mansuet, dissenyada per 1 alumne amb capacitats funcionals diverses. Demanda que respon a la necessitat de tenir espais de trobada i de proximitat entre els veïns, sobretot entre els nens i les nenes</p>	
<p style="text-align: center;">De què es tracta?</p> <p>Parc orientat a nens d’edats intermèdies que permeti desenvolupar activitats socials diverses amb un predomini del caire lúdic</p>	<p style="text-align: center;">A qui beneficiarà?</p> <p>El benefici és per als nens i nenes d’entre 10 i 12 anys, ja que les propostes són pensades per a ells</p>	

En quin lloc es proposa?

Nom de la proposta	Skate park
<p align="center">Objectiu i descripció o consideracions</p> <p>“Volem que es faci perquè [les pistes que hi ha ara] són petites i hi ha molt bons patinadors. Pensem que es necessiten llocs de treball al poble. Proposem que es facin jornades d’ensenyament de patinatge. A banda, tobogan per als petits perquè no utilitzin les rampes [i es facin mal]”.</p> <p>Convindria que el material fos l’adequat, com el ciment, per evitar clavar-se claus i estelles.</p>	
<p align="center">Relació amb altres idees</p> <p>Parc lúdic Espai de trobada i convivència Cohesió entre els veïns Espais d’entrenament i millora tècnica de patinatge</p>	<p align="center">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l’Escola Mansuet, dissenyada per 4 alumnes i votada per 9 alumnes. Espai per a l’oci i l’esbarjo.</p>
<p align="center">De què es tracta?</p> <p>Parc orientat a nens d’edats intermèdies que permeti desenvolupar activitats lúdiques i de diversió entre joves d’edats diverses que els permeti millorar en l’aprenentatge esportiu</p>	<p align="center">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>Els adolescents i joves de Collbató</p>
<p align="center">En quin lloc es proposa?</p> 	

Nom de la proposta	Tirolina park
<p align="center">Objectiu i descripció o consideracions</p> <p>“Parc amb tirolines de diferents dimensions (alçada i longitud) per a persones de totes les edats. A més, també, un rocòdrom”.</p>	
<p align="center">Relació amb altres idees</p> <p>Parc lúdic Espai de trobada i convivència Feina per a la gent del poble</p>	<p align="center">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l'Escola Mansuet, dissenyada per 5 alumnes i votada per tothom. Espai per a l'oci i l'esbarjo.</p>
<p align="center">De què es tracta?</p> <p>Parc amb un atractiu basat en la tirolina i pensat perquè hi pugui jugar tothom, i tot sota la supervisió d'adults que vigilin</p>	<p align="center">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>Persones de totes les edats perquè ofereix espais de diversió i alhora llocs de feina</p>

En quin lloc es proposa?
Carrer de Pierola / Carrer de Montjuïc

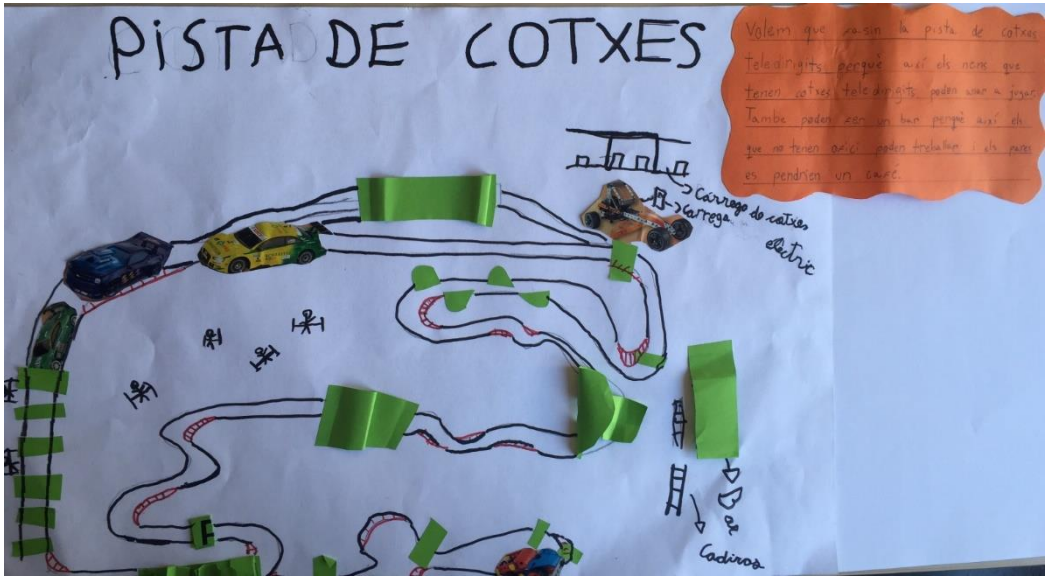

Les diverses propostes que es presenten sota el títol o tema genèric de la tirolina comparteixen el fet que la tirolina és el punt que tenen en comú. Tot i així, algunes de les propostes combinen la tirolina amb altres elements que la complementen, com és el cas de:

- parcs recreatius
- pista d'*skate*
- pista de patinatge
- espai per fer barbacoes
- *paintball*
- casa de Lego
- pista de bàsquet

Nom de la proposta	Pistes de cotxes	
<p align="center">Objectiu i descripció o consideracions</p> <p>“Volem que facin la pista de cotxes teledirigits perquè així els nens que en tenen poden anar-hi i jugar. També poder fer un bar perquè així els que no tenen feina podrien treballar, i els pares es prendrien un cafè”.</p>		
<p align="center">Relació amb altres idees</p> <p>Zona lúdica Recuperació de la pista Llocs de feina Espai de trobada i socialització</p>	<p align="center">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>5è de Primària de l'Escola Mansuet, dissenyada per 3 alumnes i recolzada per un grup important d'alumnes. Espai per a l'oci i l'esbarjo.</p>	
<p align="center">De què es tracta?</p> <p>Recuperar la pista de cotxes i especialitzar-la per a cotxes teledirigits, de manera que l'impacte sonor i mediambiental que hi havia es redueixi</p>	<p align="center">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>Nens i nenes joves i les seves famílies. A més, pot suposar la creació de llocs de treball indirectes</p>	
<p align="center">En quin lloc es proposa?</p> <p>Al lloc on hi havia la pista vella per a cotxes de motor</p>		
		

Nom de la proposta	Tirolina amb sala de jocs i bar
<p align="center">Objectiu i descripció o consideracions</p> <p>Consta d'un espai de trobada amb un bar per a tot tipus de gent, on pugui haver-hi una sala de jocs i s'hi pugui posar música. A l'exterior, un parc recreatiu amb tirolina.</p>	
<p align="center">Relació amb altres idees</p> <p>Zona lúdica Llocs de feina Espai de jocs i música interior Espai de trobada i socialització</p>	<p align="center">Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda</p> <p>4t de Primària de l'Escola La Salut, dissenyada per 6 alumnes i recolzada per un grup molt important d'alumnes. Espai per a l'oci i l'esbarjo.</p>
<p align="center">De què es tracta?</p> <p>Consta d'un espai de trobada amb un bar per a tot tipus de gent, on pugui haver-hi una sala de jocs i s'hi pugui posar música. A l'exterior, un parc recreatiu amb tirolina</p>	<p align="center">A qui beneficiarà? Com?</p> <p>Persones de totes les edats, ja sigui per la tirolina, el bar, els jocs o la presència de la música</p>

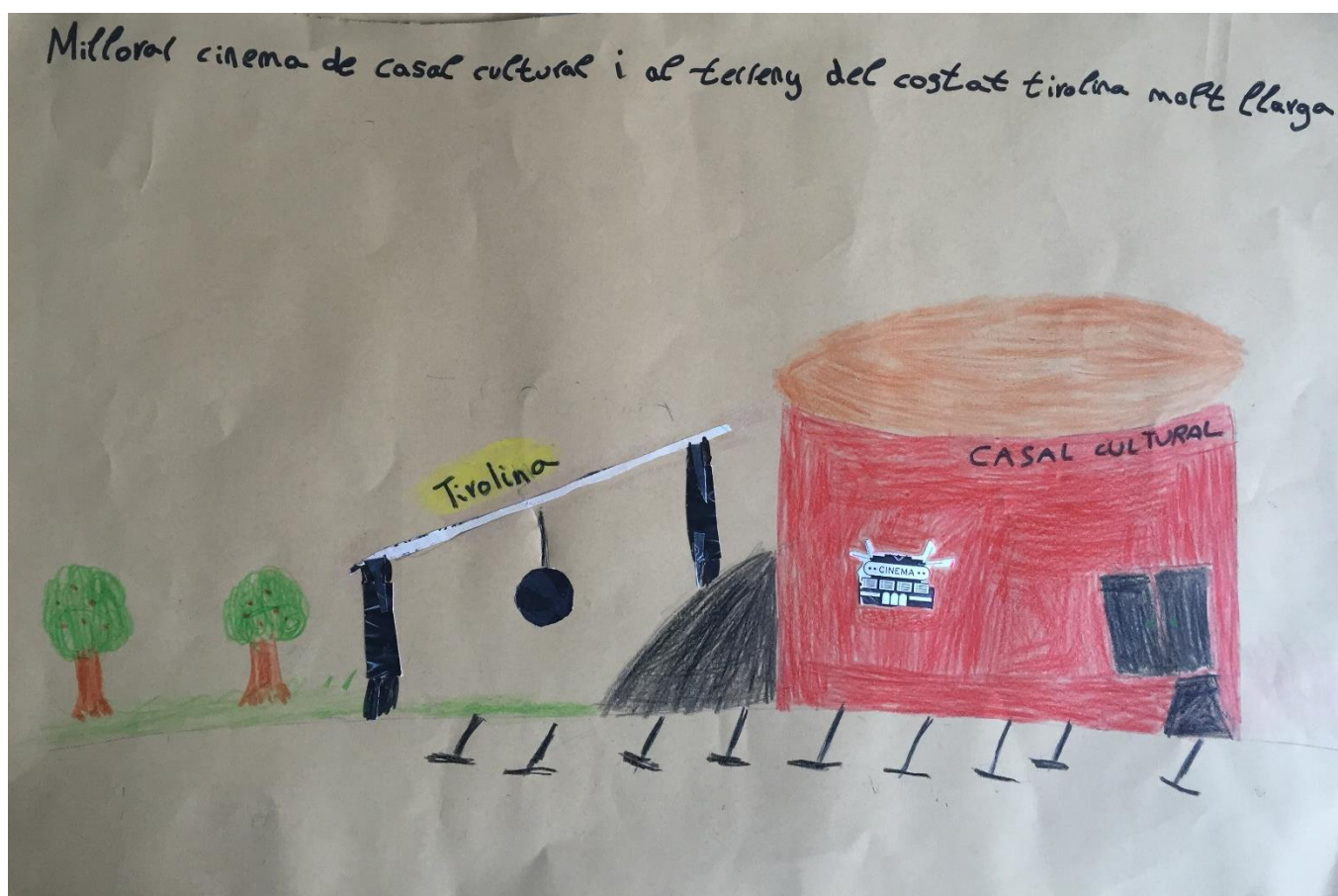
En quin lloc es proposa?

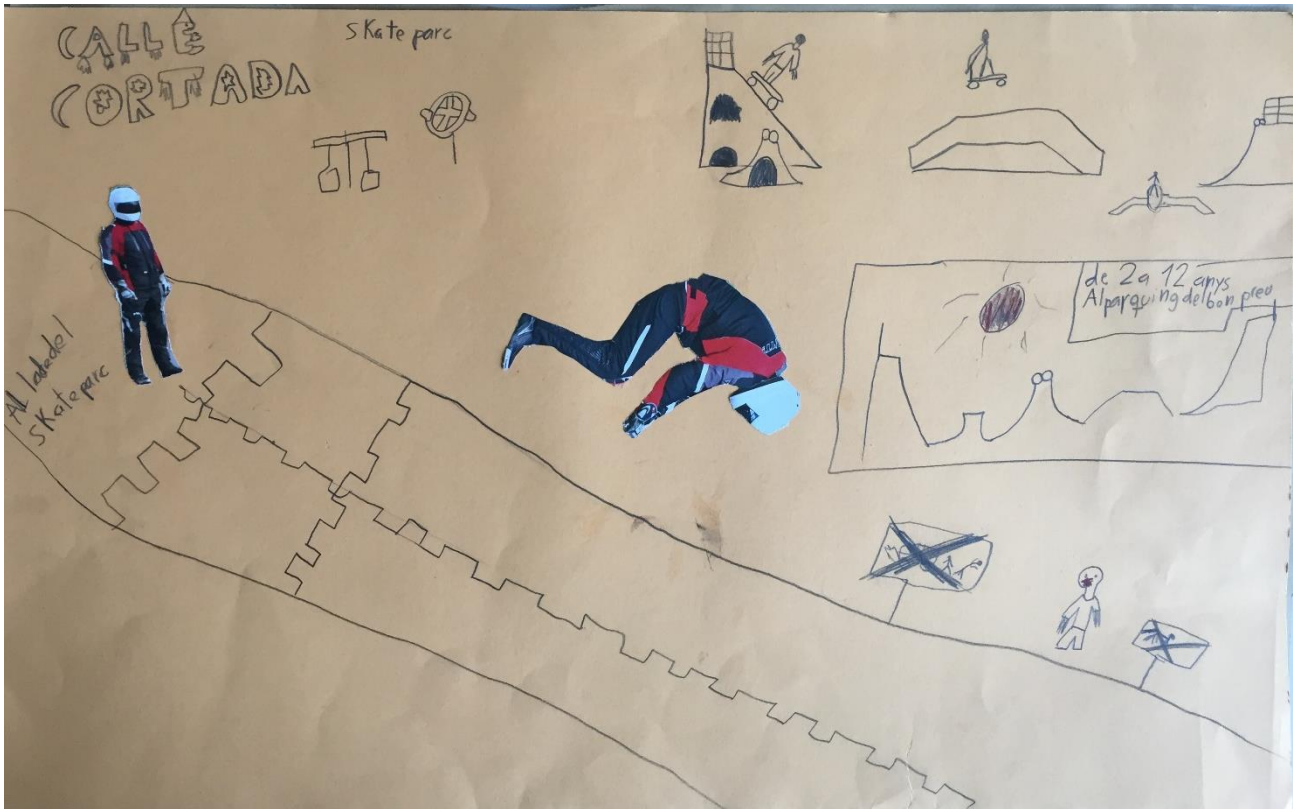
Davant de la piscina i la pista, a l'altra banda de l'Avinguda del Centenari

Nom de la proposta	Millorar el cinema del Casal de cultura + tirolina	
Objectiu i descripció o consideracions		
Dinamitzar un espai ja existent dotant-lo de més utilitat i combinant-lo amb altres maneres d'accedir a l'oci per part dels veïns.		
Relació amb altres idees Zona lúdica Llocs de feina Espai de trobada i relació veïnal	Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda 4t de Primària de l'Escola La Salut, dissenyada per 5 alumnes. Espai per a l'oci i l'esbarjo.	
De què es tracta? Es tracta d'aprofitar els equipaments que actualment hi ha al Casal per ampliar-ne l'oferta i diversificar-la	A qui beneficiarà? Tots els habitants del municipi de Collbató	

En quin lloc es proposa?

Nom de la proposta	Pista de patinatge	
Objectiu i descripció o consideracions		
Habilitar un espai dinàmic que vagi més enllà dels espais típics d'esbarjo, ja que inclou una pista de patinatge i com a equipament relacionat una botiga de llaminadures.		
Relació amb altres idees Zona lúdica Llocs de feina Espai de trobada i relació veïnal	Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda 4t de Primària de l'Escola La Salut, dissenyada per 4 alumnes. Espai per a la diversió.	
De què es tracta? Es tracta de dinamitzar les relacions veïnals tot aprofitant els espais públics disponibles en el sòl municipal el costat sud de l'autovia	A qui beneficiarà? Tots els habitants del municipi de Collbató, especialment els veïns del barri on es proposa la creació d'aquest espai	
En quin lloc es proposa?		
A la Font del Còdol		
		

Nom de la proposta	Tallar un carrer per jugar
Objectiu i descripció o consideracions	
Tancar un carrer al trànsit rodat de manera periòdica (un cop a la setmana) a fi d'afavorir les activitats a l'aire lliure i alhora poder facilitar el contacte entre els veïns i una millor coneixença social mútua. Aquesta proposta respon clarament a la necessitat que senten els nens i nenes de disposar d'espais propis exclusius i sense cap perill al voltant.	
Relació amb altres idees Zona lúdica Espai de trobada i relació veïnal Cohesió social Espai per als nens	Procedència o formulació inicial. Tipus de demanda 4t de Primària de l'Escola La Salut, dissenyada per 1 alumne. Espai per a la diversió.
De què es tracta? Es tracta de disposar diversos espais mòbils a fi de poder-los fer rotatius. Per exemple: una tarima, circuit per saltar, cons, pilotes, etc.	A qui beneficiarà? Especialment els nens que utilitzin l'espai que han sol·licitat, tot i que també les seves famílies poden gaudir-ne
En quin lloc es proposa?	
	

3.4.2 Taula amb els resultats de l'exercici *Un poble feliç per a...*

	Equipaments esportius	Equipaments a l'aire lliure	Equipaments culturals	Espais de trobada familiar	Treball - feina	Espai públic	Altres	Necessitats detectades
Nens i nenes petits	*minigolf *espai per ballar *pista d'skate per a nens més petits	*parc més petit (3)					*més recursos per a la llar d'infants	*joc *"no hi ha gaires coses per als més petits" *equipaments
Nens i nenes	*paintball *pista de bàsquet (2) *skate park més gran de ciment (4) *bitlles *gimnàs - gimnàstica rítmica	*tirolina (4) *tobogans *pista de patinatge *circuit de joc (2) *sala de jocs (legoland) i videojocs (6)	*museu paleontològic *pista de ball i assaig	*bar amb pista de ball (3) *parcs naturals amb animals (6)		*treure els grafitis *tancar un carrer per jugar *carril bici també per a patins (3) *sortir al carrer i trovar algú mb qui jugar	*centre comercial (2) *botiga de llaminadures *circuit de motos *un ocell gegant perquè tothom al poble pugui volar	*millorar equipaments i manteniment: skate park i carril bici *que la gent sigui feliç *pocs dies de fira
Joves	*pista de tennis *skate park - manteniment (6)	*sala de jocs amb música (2)	*millorar el cinema de la biblioteca (2) *auditori-teatre *pista de ball i assaig		*hotel perquè treballin al poble *treball (2) *diners, "perquè no els paguen"	*paret per fer grafitis *lloc per no fumar	*play al mòbil *cotxes de xoc *pistes de cotxes i motos (4) *universitat *batxillerat *fira d'atraccions durant més temps *amor i parella	*millorar equipaments - manteniment *espai per fer grafitis especial per a joves *treball per a joves *mobilitat obligada - serveis *incomoditat amb el tabac
Pares i mares	*poliesportiu		*espai per fer manualitats *sala d'assaig de música		*millor feina (4) *botigues de cosir per aprendre i treballar *mercadona per treballar al poble *botiga de productes ecològics *millorar plantació d'oliva *avió i aeroport perquè no hagi d'anar tan lluny (2)	*millor il·luminació per poder sortir sols a la nit i que les mares no es preocupin *anar a la muntanya *poble net	*botiga de spa *botiga de roba i de sabates *circuit de motos (4) *hospital (2) *prohibir fumar	*treballs per als pares: millors, més a prop, millor sou, feliços *millorar la il·luminació *més seguretat *treballs fora del municipi - mobilitat obligada *millorar condicions d'higien del poble *incomoditat amb el tabac
Avis i àvies	*un lloc amb futbol	*bingo per jugar en un lloc i disfrutar	*concert amb guitarra *un "extraescolar de música"		*loteria: un lloc de feina de loteria a Collbató *restaurant "perquè és un bon cuiner i li agrada cuinar"	*un poble per passejar	*botiges de roba, ella no hi va perquè són molt lluny *millorar les condicions de residència, els serveis, les comoditats, el preu (3) *bicicleta perquè pugui moure's pel poble *ser més jove (2) *pluja de bebès *ovelles *pingüins *estar amb els seus nets	*espais d'esbarjo per a adults grans *model d'ordenació disperso: aïllament dels adults grans *debilitat del mercat local *llocs de feina *millorar condicions de residència

3.4.3 Avaluació del procés dels nens i nenes que es va dur a terme en la sessió 4

ACTIVITATS del POUM

1. Com ens sentim en tot el procés?

Molt bé, molt contents perquè hem pogut:

- Aprendre jugant
- Treballar amb els companys en grup
- Pensar en el poble
- Pensar en la gent que viu aquí
- Perquè van venir persones de fora de l'escola a ensenyar d'això
- També per poder seguir fent la feina que ja va començar el curs passat amb l'ajuntament

2. Quines coses em van agradar més?

Treballar en grup, o sigui junts, les aportacions dels companys, aprendre molt, dibuixar i pintar, retallar i enganxar (el mural), els jocs per conèixer-nos i per aprendre

3. Quines coses em van incomodar?

- Pensar tant
- Treball de grup: No posar-se d'acord, petits o grans desacords en els treballs de grup, companys que molestaven el treball de grup, les queixes dels companys ("tu no fas res"), etc.
- La no-acceptació de la proposta de Natàlia (representants)
- La gresca (desordre)

4. Què va ser el més difícil del procés?

- Buscar el grup
- Posar-nos d'acord amb el grup (distribuir tasques, fer el dibuix tan gran...)
- Trobar imatges adequades a les revistes
- Pensar en coses que no valguin diners
- El material (tisores)
- Acabar els treballs a temps
- Acceptar la proposta de la Natalia i l'Abel (representants)

5. Quins aspectes es podrien millorar?

- El treball en grup (distribuir entre tots els treballs a realitzar, posar-nos d'acord...)
- Parlar més baix
- No fer gresca quan els mestres estan al passadís parlant, ni quan estan dins
- No interrompre al mestre quan explica, parlant amb el company
- Parar atenció
- Les queixes, quan s'està explicant o quan no et toca representar el grup